

Ресторанна дипломатія Оксани Маркарової

Ціна борщу вимірюється літрами української крові, або Чому українці вимагають відкликання посла США

» стор. 4

У Конотопі дають потужну ідеологічну відповідь окупантам

Місто козацької слави творить базис для сучасного літопису України

» стор. 7

Поганому виду нема стыду, або Історія боротьби з мафією

» стор. 8—9

Україна молода

Середа, 20 вересня 2023 року

№38 (5950)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 38,993 грн

Чи можливо роздягнути голого?

Українському малому та середньому бізнесу, який дивом виживає в умовах війни, частково скасували спрощену систему оподаткування та планують повернути систематичні фіскальні перевірки

» стор. 5

Фото з сайта delo.ua.

Максим Жорін
екскомандир полку «Азов»

«Втрата такого маленького населеного пункту, як Андріївка на Бахмутському напрямку, для росіян — велика проблема. Вони дуже бояться втратити місто, оскільки це може призвести до політичної кризи в країні. Ба більше, вони все ще мріють про подальший наступ у Донецькій області».

■ TAKE КІНО

Не підлаштовувалися під «норми»

Варшавський кінофестиваль представить дев'ять фільмів про Україну

«Дім за склом» змагатиметься за головний приз Варшавського кінофестивалю. Фото надане компанією «Сучасне Українське Кіно».

Валентина ГРИГОРЕНКО

39-й Варшавський міжнародний кінофестиваль, який цього року проходить з 6-го до 15 жовтня, порадує аж дев'ятьма фільмами, які розповідають про Україну і до яких долучені українські творці. Однією із двох стрічок, якою відкриватимуть форум, стануть «Мурали» режисерів Алекса Топаллера і Данієля Шапіро про графіті Бенксі, які художник створив в Україні після початку повномасштабної війни. Фільмом-закриттям оголошено документальну стрічку «Нескорені» режисера Каріма Амера — про дипломатичну боротьбу українських посадовців проти російської дезінформації.

За головний приз міжнародного конкурсу боротиметься «Дім за склом», що розповідає про життя амбітної архітекторки Вікторії, яке кардинально змінюється після того, як її донька зникає зі своїм хлопцем, котрого звинувачують у торгівлі наркотиками.

Зйомки фільму розпочалися на початку 2021 року і завершилися перед початком повномасштабного вторгнення росії в Україну — на початку лютого 2022 року. Тож постпродакшн фільму робили у Румунії, Польщі, Німеччині й Україні. Головну роль виконала Ірина Островська. Серед акторів — Дарина Федина, Олександр Башкіров, Ірма Вітовська-Ванца, Віталій Гордієнко, Олена Ілленко, Олексій Сова. Кастинг провела Алла Самойленко.

«В унікальні часи, які проживає зараз моя країна, з'являються і добрі новини, а саме — з гордістю представлю українське кіно на Варшавському кінофестивалі, де відбудеться міжнародна прем'єра, — коментує режисер фільму Тарас Дронь. — Це не просте кіно, це певне моє дослідження взаємодії людини і суспільства. Фільм про вплив суспільних правил і канонів на розвиток індивідуальності, що приводить до перетворення людини на лідера або ж на вигнанця. Розслідування, яке розпочинає головна героїня, веде глибоко у підсвідомість і піднімає на поверхню складне питання людини, ким вона насправді є і яку ціну платить за своє самоствердження».

Фільм зняли на кіноплівку. Продюсер Ігор Савиченко розповідає: «Вже ніхто не знімає на кіноплівку, 35 міліметрів — це вінтаж, це архаїчно і — суцільні проблеми. Чули таке? З проблемами ми згодні, — в їх створенні кіноплівку навряд чи перевершить будь-який інший носій інформації. Але вона того варта. З першого ж дня на майданчику відчувалась магічна атмосфера причетності до кіно, з усіма його забу-

тими атрибутами і правдивим значенням відомих кіношних команд, які трохи дивно звучать при роботі з цифрою».

Ігор Савиченко деталізує: «Плівка вилетіла на проєкту до наших партнерів у Румунії 22 лютого 2022 року, і по обіді 24 лютого ми отримали фотографії, що вона вже у лабораторії. Звісно, з побажаннями триматись».

Акторка Ірина Островська про свою героїню каже: «Коли я вперше прочитала сценарій, подумалося, що ось той персонаж, у шкуру якого дуже хочеться потрапити і зрозуміти цю жінку, яка не намагається бути зручною для оточення і не підлаштовується під чинні «норми» та «що люди скажуть».

Інший фільм — «БожеВільні» режисера Дениса Тарасова — буде представлений у конкурсі дебютантів міжнародного Варшавського кінофестивалю. Художня кінорозповідь заснована на реальних подіях. Події розгортаються у 1970-1980-х роках. Головний герой стрічки Андрій Довженко потрапляє у справжнє пекло каральної психіатрії. Перед ним постає непростий вибір — співпрацювати з КДБ і повернутися до сім'ї чи розкрити правду про дисидентів, закатованих у психлікарнях. У фільмі знімалися Костянтин Темляк, Ірма Вітовська-Ванца, Сергій Калантай, Остап Ступка, Віталій Салій, Анастасія Пустовіт, Олег Стефан, Олег Стальчук, Віктор Жданов.

У конкурсі документальних фільмів Варшавського кінофестивалю братиме участь 4 фільми, до створення яких долучені українці. Найвідоміший з них — стрічка режисера Романа Любого «Залізі метелики» про збиття росіянами 17 липня 2014 року літака Малайзійських авіаліній МН17. Ця робота була номінована цього року на «Приз головного журі» у категорії «Кіно світу — документальне кіно» на кінофестивалі «Санденс» та «Нагороду глядацьких симпатій» у секції «Панорама» на Берлінському міжнародному кінофестивалі.

«Польська аудиторія завжди добре і точно сприймала наші фільми, — констатує режисер фільму «Дім за склом» Тарас Дронь. — І зараз там багато українців, яким також буде цікаво побачити новий український художній фільм». Без сумніву: і художнє, і документальне українське кіно у Варшаві викликає інтерес і резонанс.

Із 2009 року Варшавський кінофестиваль рішенням Міжнародної федерації асоціацій кінопродюсерів долучено до групи найважливіших світових кінофестивалів, таких як фестивалі у Канні, Венеції, Локарно, Сан-Себастьяні, Берліні чи Карлових Варах. ■

■ НА ФРОНТІ

Орки в «кліщах»?

Звільнення двох сіл поблизу Бахмута може змінити ситуацію й на інших ділянках фронту

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Деокупація українськими захисниками села Кліщівка може суттєво змінити ситуацію біля Бахмута, оскільки у зоні ураження опинилися ударні сили рашистів. Йдеться про десантні та мотострілецькі підрозділи орків, батальйон «Ахмат» із кадриовцями, бригаду «Штурм Z» та воєків головного розвідувального управління ГРУ.

Таку інформацію в ефірі національного телемарафону озвучив керівник пресслужби східного угруповання військ ЗСУ Ілля Євлаш. За його словами, українські військові «здобули для себе плацдарм, який у подальшому дозволить розвивати наступальні дії» і вплине на перебіг контрнаступу в цілому. «Перш за все це контроль логістичних маршрутів, які забезпечують різними типами постачання місто Бахмут, — сказав він. — Окрім цього, це оголення флангів, зокрема південного, що дозволить нам у подальшому зручніше просуватися у глибину порядків противника і завдати точніших та глибших вогневих ударів, використовуючи артилерійські системи, FPV-дрони й

інше наявне озброєння».

Про значне розширення плацдарму для подальшого наступу свідчить і той факт, що кількома днями раніше ЗСУ вдалося звільнити сусідню Андріївку. Втрата цього села неабияк підірвала бойовий дух окупантів, оскільки успіх українських захисників став ще одним кроком до прориву правого флангу в районі Бахмута.

Ймовірне падіння героїзованої кремлівською пропагандою фортеці може навіть змінити політичну ситуацію «на болах». «Втрата такого маленького населеного пункту, як Андріївка на Бахмутському напрямку, для росіян — велика проблема, — вважає екскомандир полку «Азов» Максим Жорін. — Вони дуже бояться втратити місто, оскільки це може призвести до політичної кризи в країні. Ба більше, вони все ще мріють про подальший наступ у Донецькій області».

Запеклі бої наразі тривають також на Південному та Куп'янсько-Лиманському напрямках, але й там ЗСУ мають суттєві успіхи. За словами начальника Головного управління розвідки Кирила Буданова, Сили оборони

можуть встигнути розірвати сухопутний коридор росії з окупованим Кримом ще до настання зими. Натомість росіяни демонструють відчай і поспіхом розгортають додаткові підрозділи, які планували активувати до кінця жовтня. «Всупереч тому, що рф декларує, вона не має абсолютно ніякого стратегічного резерву», — повідомив головний розвідник країни виданню The Economist. Він також уточнив, що 25-та російська загальновійськова армія, яку зараз передчасно розгорнули на східному фронті навколо Лиману і Куп'янська, має лише 80 відсотків особового складу і 55 відсотків техніки від необхідної кількості.

Крім того, Буданов вважає, що повільний темп просування проти окопаного і добре підготовленого ворога — це просто відображення реальності. На його думку, важко зрозуміти тих, хто прогнозував швидкий крах російських ліній. «Олівець сильний чи слабкий? — запитав головний розвідник і сам дав відповідь. — Це залежить від того, як на нього дивитися. Контрнаступ триває. До настання «брудного» сезону ще понад місяць. І це факт». ■

■ МАХІНАЦІЇ

Совісті удвічі менше

Спритники двох громад хочуть ремонтувати школу та будувати укриття за цінами, що в кілька разів перевищують магазинні

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Управління освіти, культури, молоді та спорту Дергачівської міськради має намір укласти угоду на ремонт покрівлі та підвалу в початковій школі №1. Вартість запланованих робіт — 5,72 мільйона гривень. Цю новину можна було б назвати позитивною, якби не один суттєвий нюанс. За даними Харківського антикорупційного центру, ціни майже на всі будівельні матеріали (дані з системи Prozoggo) щонайменше удвічі перевищують магазинні. Ба більше, управлінці готові були виділити на цей проєкт понад 7 мільйонів гривень, але підрядник, схоже, злякався апетиту підприємливих чиновників і зменшив кошторис на 2 мільйони.

Поразивує різницю запланованих і реальних цін досить легко. «Зокрема, на 1,22 мільйона гривень в управлінні планують придбати цементно-піщану суміш, — йдеться у повідомленні ХАЦ. — Вартість одного кілограма ЦПС оцінили в 10,73 гривні, що удвічі дорожче за ціни в будівельних магазинах Харкова, де таку суміш продають по 5 гривень за кілограм. Тобто лише на цій позиції переплата може становити пів мільйона гривень. Утрічі завищені ціни на шпаклівку Ceresit CT29. На сайті виробника ціна становить 14,36 гривень за кілограм. А в кошторисі на ремонт Дергачівського навчального закладу — 43,96».

За такою ж схемою тут планують закупити руберойд, суміш для склеювання, профнастил, облицювальну плитку. В результаті вартість ремонту автоматично

зросла удвічі. І це притому, що інфраструктуру Дергачів рашисти понизили з особливою жорстокістю, тому кошти вкрай необхідні на ремонт інших будівель.

Ще з більшим розмахом веде свої фінансові справи Наталінська сільська рада, яка уклала угоду з ТОВ «Житлобудпроект» на зведення укриття для місцевого ліцею. Вартість споруди — 59,12 мільйона гривень. Відкритих торгів у Prozoggo для обрання підрядника депутати не проводили через брак часу. Просто надіслали запит кільком компаніям і діяли самостійно.

З цінами теж визначалися без точних підрахунків. «Вартість накопичувальних баків для гарячої води, зазначена в кошторисі, в 2,5 раза вища, ніж на сайті виробника, — повідомив ХАЦ. — Вартість одного метра попередньо ізоляованої труби в кошторисі становить 4 тис. 831 грн, тоді як ціни в магазинах нижчі — на 1 тис. гривень за один метр.

Далі — більше. При ринковій вартості однієї секції огорожі «Рубіж» близько 600 гривень — у кошторисі визначили 2 тис. гривень за квадратний метр».

А ось на засобах зв'язку депутати взагалі вирішили не економити і замовили смартфон за 36 тисяч гривень. Точки доступу Wi-Fi теж вийшли «золоті» — по 10 тис. гривень за кожну. І це тоді, коли їхня магазинна вартість удвічі нижча. Найбільше ж у сільраді вирішили заробити на підсилювачі сигналу. За даними ХАЦ, виробник на власному сайті продає такий пристрій за 15 тис. 900 гривень, а в кошторисі вказано суму, у п'ять разів вищу. ■

МЕДИЦИНА

Брат за сестру

У Черкасах уперше провели новий вид дитячої трансплантації

Людмила НІКІТЕНКО

Лікарі Черкаського обласного онкологічного центру вперше зробили дитячу алогенну трансплантацію кісткового мозку. І днями з блоку дитячої онкології та гематології випустили 10-річну Настю. Донором для неї став її 6-річний братик Артем, повідомили «УМ» у лікувальному закладі.

За словами головного лікаря Черкаського онкоцентру Віктора Парамонова, це справді унікальна подія. До цього такий вид лікування черкаські пацієнти могли отримати лише у Києві в НДСЛ «Охматдит».

Настя мужньо перенесла лікарняний етап боротьби з хворобою, а її братик Артем, без перебільшення, врятував сестри життя.

Завідувачка Центру дитячої онкології та гематології Оксана Глухарева розповіла, що родина дівчинки дізналася про її хворобу у грудні 2021 року.

Тоді обстежити дитину повноцінно в Черкасах не вдалося через повномасштабне вторгнення. Тож родина переїхала до Італії, де її оглядали римські лікарі. Маленькій пацієнтці, щоб одужати, потрібно було зробити трансплантацію кісткового мозку. Мама з дітьми майже рік перебувала за кордоном. Потім повернулися до Черкас і вирішили продовжити лікування вдома.

Оксана Глухарева каже, що нечасто так стається, що саме родич може бути донором кісткового мозку, це лише до 30% випадків. «Досить тривалий час ми спостерігатимемо за самопочуттям дитини, лабораторними показниками, але основний крок у перемозі над хворобою вже зроблено. Також хочу наголосити, що у цій трансплантації брали участь не лише фахівці нашого відділення, це заслуга всього закладу: лабораторної служби, реанімації, дорослих гематоло-

6-річний Артемко зустрічає свою 10-річну сестричку Настю, коли її випустили додому з Черкаського онкоцентру.
Фото надане пресслужбою закладу.

гів», — констатує завідувачка Центру дитячої онкології. І дякує за підтримку колегам із Національної дитячої лікарні «Охматдит», зокрема завідувачу відділення трансплантації кісткового мозку Олександрові Лисиці та завідувачці трансфузійного відділення Олені Нестеренко.

«Також велика подяка литовським колегам, які спочатку навчали наших лікарів, а потім були постійно на зв'язку, консультували та підтримували нас.

До слова, весь цей час маленька пацієнтка перебувала у

боксах, які побудовані завдяки БФ «Таблеточки», — розповідає пані Оксана.

Водночас Богдан Скульський, завідувач блоку трансплантації кісткового мозку Черкаського онкологічного центру, уточнює, що хвороба маленької пацієнтки — це не злоякісне захворювання крові, вона спадкова і потребує активного спостереження протягом перших двох років після трансплантації. «Далі ж ми можемо говорити про те, що ризики рецидиву мінімальні», — підсумовує лікар. ■

Валентина САМЧЕНКО
Київ—Дніпро

У прифронтовому місті Дніпро переповнений глядачами Театр опери і балету відкрив 50-й сезон гучною прем'єрою — «Хитрим Лисом» за відомим твором класика Івана Франка з музикою сучасного українського композитора Івана Небесного. Команду постановників очолив генеральний директор — художній керівник Львівської національної опери, автор лібрето опери про Лиса Микиту Василь Вовкун, який допоміг дніпрянам багатогранно розкритися в нових амплуа.

Ідея постановки у Дніпровському академічному театрі опери і балету яскравою оперної вистави зародилася в його директора Костянтина Пінчука, коли відвідав у лютому 2020 року прем'єру львівських колег — оперу з оригінальною назвою «Лис Микита».

Складовими успіху постановки Василя Вовкуна на сцені свого театру стали і фантазійні костюми Ганни Іпатьєвої, і каркасно-легкі головні убори-маски Людмили Табачкової, казково-осіяйна сценографія з відмінними світловими рішеннями. «Лис Микита» львів'ян уже наступного року заслуже-

но здобув перемогу в номінації «Краща музична вистава у жанрі опери/оперети/мюзиклу» ІV Всеукраїнського театрального фестивалю-премії ГРА.

Важливо згадати, що лише наприкінці липня нинішнього року депутати облради у Дніпрі проголосували за перейменування — з Дніпропетровського у Дніпровський — академічного театру опери і балету. А ще чотири роки тому в репертуарі закладу не було жодної вистави, яка нагадувала би про Україну. Відколи на посаду директора театру прийшов Костянтин Пінчук, — створили балет «Лісова пісня» за твором Лесі Українки, оперу «Запорожець за Дунаєм» із музикою Семена Гулака-Артемовського, а тепер і «Хитрого Лиса».

Одним із вирішальних чинників для рішення ставити у Дніпрі оперу сучасного українського композитора за твором української класики для Костянтина Пінчука була актуальність сюжету і те, що це саме сучасна українська опера. «Вистава дуже цікава і нестандартна в художньому плані, — коментує директор театру. — А ще мене приваблювало те, що постановка дає можливість розкритися оперним співакам як акторам».

ПРЕМ'ЄРА

Дніпро і Львів разом

Як сучасна опера про Лиса Микиту тримає культурний фронт

Лис Микита в опері Дніпровського театру опери та балету «Хитрий Лис» — Михайло Газін.
Фото театру.

У постановці дніпрян особливою виразно й прозоро звучала музика Івана Небесного — в обробці диригента-постановника Сергія Горкуші. «Музичний вимір в опері Івана Небесного «Лис Микита» сповнений неабиякими приємними сюрпризами для слухача, — коментує маестро. — Стилистична багатогранність,

колеристичність та в чомусь навіть експериментальність прослуховуються від першої до останньої ноти. Від алюзії на музику бароко та класицизму до сучасного мюзиклу, року та народних співанок, від традиційного симфонічного оркестру до справжніх українських етнічних інструментів, як то трембіта». ■

— Не розпалюйте вогнища на відкритих територіях.

— Утримуйтеся від випалювання сухої трави та сміття.

— Пам'ятайте про безпеку в лісах та не порушуйте правила.

Також Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності у державних установах ГУ ДСНС України у м. Києві нагадує, що за випалювання сухої рослинності передбачено адміністративну, а в окремих випадках кримінальну відповідальність! За спалювання громадя-

нами трави і листя передбачено адміністративну відповідальність і штраф від 3 тис. 60-ти до 6 тис. 120 гривень.

За порушення громадянами пожежної безпеки в лісі — адміністративна відповідальність і штраф від 1 тис. 530-ти до 4 тис. 590 гривень.

Якщо ви помітили загоряння, негайно телефонуйте за номером «101».

Ваша обережність може запобігти масштабним пожежам та трагічним наслідкам.

Будьте відповідальними громадянами! ■

ПРИРОДА

Пернаті переселенці

Лісівники Вінниччини вирощують фазанів і випускають у природне середовище

Переселення фазанів у дику природу.
Фото надане Центральним лісовим офісом.

Людмила НІКІТЕНКО

У центральній частині країни помітно побільшало фазанів. Їх можна побачити край полів чи в посадках та лісах. Нерідко ці птахи не боячись перебігають дорогу. Можливо, це саме ті пернаті, яких виростили та випустили в природу лісівники Вінниччини.

Як повідомляють у Центральному лісовому офісі, куди тепер входять і лісові господарства Черкащини, у фазанарії-розпліднику філії «Гайсинське лісове господарство» ДП «Ліси України» за 5 років виростили вже близько 3 тис. 200 фазанів. Лісівники вирощують фазанів для збільшення поголів'я цих мисливських птахів у лісових угіддях, а також реалізують птахів фізичним особам. Цього року випустили 70 дорослих фазанів у дику природу, а за весь час вирощування — майже 1 тис. 500 птахів.

Зараз, уточнюють, у фазанарії зростають 240 фазанів. З усієї кількості птиці 140 голів — це молодяк, іще 100 — дорослі птахи. Цьогоріч тут народилось 300 маленьких курчат фазанів.

Раціон фазанів різноманітний і змінюється залежно від їхнього віку. Годують птахів спеціальною зерноsumішшю, яка складається з пшениці, ячменю, кукурудзи, пшона. Також улітку дають зеленій корм — кропиву, вони її дуже любляють. Крім того, в теплий період під час випасу птахи самостійно можуть добувати собі їжу, адже у вольєрі також росте різна трава, розповідають лісівники. І додають, щорічно мисливствознавці і егері випускають у дику природу в середньому 150 фазанів. Зазвичай випуск відбувається двічі на рік, навесні та восени.

«Фазани, вирощені у неволі, не зовсім пристосовані до диких умов життя. Тож у процесі адаптації певна кількість птахів гине в конкуренції з хижакими, які полюють на них — в основному, це лисиці. Та все ж більшість виживає і знаходить собі непримітне для хижаків і людей місце для гнізда, кажуть у Центральному лісовому офісі. ■

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ

Щоб вогонь не горів

Пожежники нагадують про загрози від випалювання сухої трави та сміття

Інф. «УМ»

Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності у державних установах ГУ ДСНС України у м. Києві інформує громадян про те, що пожежі в екосистемах — серйозна загро-

за для навколишнього середовища. Це призводить до знищення природи та людського життя. Найчастіше такі пожежі виникають через людську недбалість.

В осінній період особливо важливо дотримуватися правил пожежної безпеки:

■ А ЛЕНДЛІЗ ДЕ?

Ресторанна дипломатія Оксани Маркарової

Ціна борщу вимірюється літрами української крові, або Чому українці вимагають відкликання посла США

Тетяна ПАРХОМЧУК

До Оксани Маркарової як посланця України в США можна і треба висунути дуже багато претензій. Вона — чи не найслабший дипломат на посаді посла України до держави, котра є ключовим союзником у війні.

Чи мають такі люди бути на таких посадах? Тим більше під час війни, коли від постачання зброї залежить життя і взагалі доля цілої країни. І коли надання лендлізу — у підвішеному стані, в тому числі через протидію отримання його послицею України у США.

Хоча посол — така посада, яка не дає простору для самостійних рішень. Він — лише виконавець волі того, хто призначив. Отже, всі претензії — це й до президента України?

Водночас у цьому році у фешенебельному районі Вашингтона було відкрито ресторан RUTA («Рута»), котрий афілюють із чоловіком Маркарової Данилом Волинцем.

«Ціна українського борщу в цьому ресторані вимірюється літрами української крові», — писали у своїх розслідуваннях, котрі довели, що RUTA належить родині Маркарової-Волинця, американські журналісти.

А пані Маркарова на своїй офіційній сторінці посла США фактично рекламувала цей заклад, хизуючись тим, що несанкціоновано відвідує його і смакує їжу.

Також вона рекомендувала своїм читачам на ФБ-сторінці посла України в США слідкувати за цим закладом та його соціальними мережами.

Незрозуміло, яке це має відношення до її офіційної ролі посла України в США? Не кажучи вже про те, що як мінімум аморально рекламувати заклад свого чоловіка на офіційній сторінці посла.

Але ця історія значно глибша і серйозніша.

Маркарова — це багатійка Свіфт серед послів США

Якщо згадати статтю у The Washington Post, яка анонсувала на початку цього року відкриття ресторану, в ній не без єхидства було зазначено, що Оксана Маркарова — це Тейлор Свіфт серед послів США. Тобто її прирівняли до супербагатої популярної поп-музикантки США. Очевидно, американські медіа щось знають.

Свіфт — одна з найвідоміших американських поп-зірок 2000-х років, яка починала кар'єру в індустрії кантрі-музики. Вона професійна гітаристка, акторка, режисерка й TV-персона. Володарка 225 професійних нагород, серед яких 11 нагород «Греммі». До початку 2015 р. Тейлор Свіфт продала понад 40 мільйонів копій альбомів. Кожен наступний альбом співачки продається у кількості мінімум 4 мільйонів одиниць у США.

Видання Forbes помістило Свіфт на друге місце у списку найвисокооплачуваних співачок 2015 року, а у 2016-му її назвали знаменитістю, яка мала найвищі прибутки в музичній галузі, — понад 170 мільйонів доларів.

Водночас увагу американських журналістів привернуло те, що операційним директором ресторану RUTA є Руслан Фальков, котрий до цього був керівником апарату посольства України в США.

Деякі байдужі до війни вихідці з України (є, на жаль, і такі) кажуть, що чоловік Оксани Маркарової — бізнесмен, а це його ресторан, тому, мовляв, що тут такого?

Але заробляти кошти за океаном жратвою на бренд «Україна» в той час, коли тут гинуть люди, враховуючи роль Оксани Маркарової як посла воюючої країни, — це, як мінімум амо-

рально.

Є тут і конфлікт інтересів.

Клюєвський підтекст

Що стосується підприємницької діяльності подружжя Маркарової-Волинця, це в наших реаліях — також скандальна тема.

Свого часу родина Данило Волинець-Оксана Маркарова мали сімейні фінансові стосунки з одіозними братами Клюєвими. Так-так, саме тими Клюєвими, один з яких, Андрій, був головою апарату президента януковича. Він утік з України разом з януковичем, саме його українські журналісти в 2014 році називали головним відповідальним за кривавий розгін Майдану в листопаді 2013 року.

Те, що Клюєви — в розшуку СБУ, не завадило пані Маркаровій займатися активами банків Клюєвих та Волинця.

І ось у 2023 році Маркарова-Волинець стають рестораторами у Вашингтоні.

І тепер пані послиця замість спроб збільшити кількість реальних Patriot, котрі захищають небо України і котрих катастрофічно не вистачає нам, називає «петріотами» напої в ресторані свого чоловіка.

А замість того, щоб об'єднувати діаспору, котра добивається від Білого дому лендлізу з кінця зими, допомагати здобути його, розблокувавши закон, щоб Україна могла якнайшвидше перемогти з малими втратами, Мар-

карова не втомно повторює, що лендліз не вигідний, що це платна допомога, хоча це не так. І що Україна, нібито, все отримує безкоштовно за грантові кошти.

Однак Маркарова щоразу забуває сказати: терміни передачі озброєння, згідно з тими програмами, котрі вона відстоює, доволі тривалі. На ці процедури йде чимало часу, й лише лендліз — необмежений і може передати все і сьогодні.

Українці проти Маркарової

Тим часом, поки Маркарова несе якісь нісенітницю на своє виправдання, у нас гинуть люди й руйнується інфраструктура. Тому противників лендлізу

Дипломатично-бізнесове сімейство Маркарова-Волинець. Фото з сайту ukrainainc.net.

дипломатки. У час кривавої російсько-української війни вона разом зі своєю командою мала би працювати у поті чола свого — стукати в усі двері, виступати на всіх можливих заходах і зустрічах, добиватись, просити і вимагати підтримки України на всіх рівнях.

Проте посол Маркарова, навпаки, з усіх сил «захищає» Україну від американської військової допомоги, забороняє американським українцям виступати із закликами та вимогами про запуск лендлізу, ігнорує діяльність волонтерів, які наполягають на виконанні підписаного президентом Байденом минулого року закону і переконує американців, що «Україні лендліз не потрібний».

Не чули ми голосу Маркарової і про необхідність американської наступальної зброї для ЗСУ, без якої

Скажімо, стосовно лендлізу, певна частина активних українців вважає, що він не може бути підписаний, доки проукраїнський політичний істеблішмент Америки зможе дорікати президенту Володимиру Зеленському в тому, що він тримає в своєму оточенні агентів російського впливу й корупціонерів.

Понад двадцять відсотків (як мінімум) гуманітарної допомоги, за підрахунками прискіпливих борців з корупцією, на митницях та на базах розподілу зникає невідомо куди. Насправді відомо, бо у середовищі волонтерів називають імена людей, які контролюють ці потоки, але далі цього справа не йде.

Тож є побоювання, що умовні ермаки всі ці потоки лендлізу перенаправлятимуть у потрібне ім'я, не тільки наживаючись на цьому, а й передаючи чи сприяючи передачі технологій туди, звідки цим технологіям рукою подати за поребрік.

І, до речі, щодо діяльності сімейства Маркарової-Волинця також цікаво було б отримати висновки правоохоронних органів, чи, бува, не мають брати Клюєви досі впливу на цю бізнес-дипломатичну родину?

Такі підозри з'явилися, зважаючи не лише на «однокореневість» їхнього бізнесу, на несумісність дипломатичного статусу й комерційних оборудок послиці та її чоловіка-бізнесмена, а й на заяви посла України у США про необхідність нашої держави лендлізу.

Бо, як сказав генерал-майор запасу ЗСУ Сергій Кривонос, усі аргументи проти лендлізу — це аргументи на користь московських окупантів.

І, як неодноразово було сказано генералом Валерієм Залужним, Україна може перемогти лише за допомогою лендлізу.

Інші заяви про дієвість програм, грантових коштів — це нісенітниця й відверта брехня. ■

Цікаво було б отримати висновки правоохоронних органів, чи не мають досі знакові особи з орбіти януковича, колишні бізнес-партнери сімейства Маркарової-Волинця, брати Клюєви, впливу на цю бізнес-дипломатичну родину.

Наразі його розшукує Служба безпеки України за підозрою в організації масових убивств на Майдані. Кримінальні справи відкриті на обох братів Клюєвих.

Отже, в 2012 році Клюєви призначили Маркарову головою Наглядкової ради свого «Актив-банку». У наступному році чоловік Маркарової, банкір Данило Волинець, став номінальним власником фінансової установи.

За даними низки українських ЗМІ, Волинцю належить компанія «ІТТ-Інвест», головою правління якої до 2015 року значилася Маркарова.

У результаті втечі Клюєва фірма «ІТТ-Інвест» стала власником «Актив-банку», а кар'єра Маркарової стрімко перейшла в публічну площину і продовжилася в українському уряді на посаді міністерки фінансів.

карова, за словами американського журналіста Богдана Боровця, протидіяла діаспорам, котрі це робили.

Також мовчить вона й про повернення коштів, котрі втратила Україна, бо президент США Байден нібито «забув» про них...

У США, за словами також американського журналіста Юрія Кондаревича, є декілька сотень систем протиракетної атаки Patriot. І вони можуть дійти до України винятково в пакеті лендлізу. Для цього не потрібні додаткові кошти.

Бо лендліз — це відкриття практично не обмежених в обсягах і вартості потоків військової техніки, озброєння, боєприпасів. Це — не на порядок, а на порядки більше, ніж «гуманітарка». І це — не просто шмаття й долари, а ще й технології.

Але послиця України

для України можна і треба відносити до категорії державних зрадників.

Зрештою, хтось же мусить розслідувати питання того, хто стоїть за блокадою лендлізу?

Сьогодні українці вимагають відкликання Маркарової з посади посла України в США.

Громадська діячка, публіцистка Ірина Магрицька, котра в 2021 році отримала нагрудний знак «Захиснику України» від Ради національної безпеки і оборони України, написала на своїй сторінці в соцмережах: «Вимагаю відкликання Оксани Маркарової з посади посла України в США».

Ще 9.05.22 р. Україна мала б отримати вкрай необхідний лендліз, але цього не сталося, і не в останньому випадку через непрофесіоналізм (вона має хімічну і фінансову освіту) і брак патріотизму цієї

Наталія НАПАДОВСЬКА

ПОДАЙТЕ НА ПОДАТОК

Чи можливо роздягнути голого?

Українському малому та середньому бізнесу, який дивом виживає в умовах війни, частково скасували спрощену систему оподаткування та планують повернути систематичні фіскальні перевірки

Зараз в Україні діє мораторій на проведення податкових перевірок. Ухвалений у червні 2023 року законопроект №8401 (Закон №3219) з 1 серпня дозволив перевірки тільки для окремих категорій бізнесу, так званих ризикових платників податків. Закон не лише частково повернув Україну до довоєнної системи оподаткування (54 тисячі компаній автоматично перейшли зі спрощеної в 2% норми оподаткування на довоєнну групу і ставку), а й призвів до скандалу в парламенті — в день голосування парламентарії без погодження з МВФ змінили текст законопроекту, тож як структурний маяк цей документ не було зараховано.

Отже, 5 вересня Кабінет Міністрів України зареєстрував у Раді законопроект №10016 «Про внесення змін до Податкового кодексу України й інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок». Якщо документ буде ухвалено в парламенті, то податківці почнуть перевіряти бізнес уже в жовтні 2023 року, адже документ скасовує мораторій на перевірки, запроваджений на період воєнного стану в Україні.

Законом також передбачено повернення штрафів за порушення податкового законодавства. З жовтня штрафуватимуть усіх, хто має використовувати касові апарати, але не

робить цього. «З 1 жовтня 2023 року відновлюється повна відповідальність за порушення у сфері застосування ПРО, крім відповідальності на тимчасово окупованих територіях, територіях активних та можливих бойових дій», — попередив голова комітету Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев та уточнив, що суми штрафів будуть великі.

За графіком (планово) фахівці перевірятимуть: платників податків у виробництві та реалізації підкацізної продукції, платників податків у гравльовому бізнесі, платників податків, що надають фінансові та платіжні послуги.

Позапланові перевірки стосуються винятково платників податків, підозрюваних у порушенні закону. Але експерти прогнозують: раптові для платників стануть не лише позапланові перевірки, а й планові.

«На період воєнного стану ДПС має право щомісяця переглядати затверджений план-

графік перевірок, вносячи до нього зміни. При цьому після публікації нової редакції плану-графіка перевірка може бути розпочата вже через 30 днів», — розповів Андрій Реун, партнер, керівник практики податкового права юридичної групи LCF Law Group.

Отже, відомо, що МВФ намагається на відновленні довоєнної системи оподаткування та перевірок, — щоб збільшити надходження до держбюджету та скоротити витрати. Це є важливими структурними маяками програми МВФ, і зволікання з ними могло б призвести до призупинення вкрай необхідного фінансування.

Але, з іншого боку, — як наша податкова перевіряє бізнес? Про це влучно сказала депутат ВР Ніна Южаніна: «Те, що зараз відбувається у державі, повертає Україну до часів Януковича, коли існував орган жорсткого контролю — Міністерство доходів та зборів Олександра Климента».

Блокування податкових на-

кладних дозволяє владі обкласти бізнес даниною, а повернення перевірок та податків не просто боляче вдарить по українських підприємцях, — робота багатьох підприємств буде елементарно паралізована. До того ж, як вважають експерти, податкові перевірки в разі їх повернення навряд чи гарантують Україні суттєве збільшення податкових надходжень, але виросте корупційна рента.

Богдан Янків, адвокат з бізнес-права, наголошує: «Мінус податкових перевірок полягає в тому, що їх хочуть повернути без реформи Податкової. Отже, податківці зможуть зловживати своїми правами».

Виконавчий директор Центру соціально-економічних досліджень CASE Ukraine Дмитро Боярчук упевнений, що, оскільки в Україні тягар доведення невинуватості лежить саме на платника податків, то в таких умовах перевірки — це інструмент репресій та корупції.

Претензій до Податкової будечимало, переконані експерти.

Одні підприємці припинили або обмежили роботу через обстріли, блекаути, проблеми з логістикою, зниження споживчого попиту тощо. Деякі бізнеси втратили документацію через війну.

На початку війни влада зробила крок назустріч підприємцям, запровадивши мораторій на перевірки та спрощене оподаткування, але тільки 52% суб'єктів малого та середнього бізнесу відновили роботу. Водночас кількість компаній, які платять співробітникам повну зарплату, зменшилася з 62 до 50%, а кількість урізних зарплат збільшилася з 16 до 24%.

Олександр Хмелевський, незалежний економічний експерт, вважає: «Війна ще триває, і всі негативні фактори, породжені нею, продовжують діяти. Тому повернення довоєнних податків та перевірок негативно позначиться на роботі підприємств. Вести належним чином облік під час війни дуже складно».

Урядовий законопроект щодо відновлення податкових перевірок зараз на розгляді в парламенті, проте експерти сумніваються, що ВРУ проголосує за нього у вересні. «І до листопада нереально його прийняти», — переконаний народний депутат Ярослав Железняк.

Тим часом у парламенті вже зареєстровано три альтернативні урядовому законопроекти щодо податкових перевірок. І всі вони пропонують не скасовувати мораторій, а подовжити його. ■

З ЛАНУ — ДО СТОЛУ

Полюбляють діти сік томатний пити

Кетчуп «Решетилівський», аджика «Полтавська» і не тільки: садове товариство з Полтавщини переробляє щедрий урожай овочів та фруктів на справжню смакоту

Ганна ВОЛКОВА

На заводі садового товариства «Мрія», що другий рік працює в Решетилівці, про яке нещодавно розповідала «Україна молода», завершується сезон переробки помідорів, вирощених за партнерської участі 17 домогосподарств громади.

Співзасновник товариства Іван Дегтяр, який улітку минулого року релокував свій бізнес з-під Слов'янська Донецької області в Решетилівку, результатами свого експерименту задоволений. Щоб мати гарантований запас томатів для переробки, він навесні цього року закупив у місцевих фермерів і роздав близько 20 тисяч кущів помідорів тим, хто погодився вирощувати сировину для майбутніх соків та кетчупів. В експерименті взяли участь 17 домогосподарств громади. Кожне з них у середньому посадило на своїх земельних ділянках по 1 тис. кущів розсади. Умовами договору було передбачено, що у сезон дозрівання товариство купуватиме у них овочі за ціною, від якої буде відмінована вартість розсади. І це виявилось вигідніше, ніж здавати томати на переробку без участі в експерименті.

Для своїх партнерів ми весь сезон тримали заготівельну ціну вищою на 2 гривні за кілограм у порівнянні з іншими здавачами томатів. До того ж приймали їх поза чергою, — розповідає Іван Дегтяр. — Загалом за сезон товариство сплатило учасникам проекту близько 50 тисяч гривень. Це їхній чистий прибуток і непогана дотація до скромних доходів. Усі вони вирішили продовжити співпрацю з нами й наступного сезону. Окрім них, іще багато інших мешканців громади, пересвідчившись у вигідності справи, захотіли вирощувати помідори з наданої безплатно розсади.

За словами Івана Дегтяря, найурожайніший виявився томат сорту «Бобкат». В середньому з тисячі кущів було зібрано

Іван Дегтяр радіє врожаю.

Ось такі чудові томати вирости з наданої розсади.

сік, що зменшує час на приготування за смажки), кетчуп «Решетилівський», аджика «Полтавська».

— Ми були і залишаємося крафтовим виробництвом. І намагаємося зайняти нішу херсонських овочівників, — говорить Іван Дегтяр. — На жаль, не можемо збільшити обсяг продукції, адже виробництво розташоване у межах житлової забудови, що може спричинити певні незручності мешканцям навколишніх вулиць. Користуючись нагодою, хочу перепросити у сусідів нашого підприємства за дим, який деякий час валив із двох заводських труб, оскільки ми не встигли до запуску переробки томатів змонтувати електрофільтри, що були закуплені заздалегідь. Але ми досить швидко виправили це недопрацювання. У зв'язку з такими обставинами підприємство розширить глибину переробки сировини, щоб при оптимальному обсязі збільшити її остаточну споживчу вартість. Тобто акцент будемо робити, як і цього року, на кетчуп, морс, аджика. Хочу зазначити, що сировинна база регіону багаторазово перевищує наші очікування: місцеві фермери стають у чергу й скидають закупівельну ціну на свіжі польові томати до 5 гривень за кілограм. Маю надію, що наступного року щодоби перероблятимемо по 10 тонн томатів.

Прийом помідорів та яблук триватиме до 1 жовтня. Продукцію можна самостійно привезти на підприємство або здати в пункти прийому, які розташовані у Піщаному, Литвинівці та М'якеньківці. ■

Продукція товариства «Мрія».

Фото зі сторінки Івана Дегтяра у фейсбуці.

по 5 тис. 40 кг. Тобто з однієї насінини виростило 5 кілограмів помідорів. Самі рослини цього сорту витривалі, не потребують особливого догляду, а плоди м'ясисті, великі, добре зберігаються.

Новий урожай помідорів товариство «Мрія» пустило на нову для нього продукцію — томатний сік прямого віджиму, сік томатний з болгарським перцем, томатний морс (підсушений вакуумом

Валерія МУСХАРІНА,
студентка Київського університету
імені Бориса Грінченка

Оригінальні оповіді, «неод-нозначні» позиції, заперечення колективної відповідальності, ігнорування логіки, мовчазна терплячість і першочергові москальські інтереси. Якщо побачите ці тези у представника країни-агресорки, можете не сумніватися: перед вами «хороший росіянин». Той, що «не винний ні в тому, що почалася війна, ні в тому, що вона ще не закінчилася, ні в тому, що не повалив путіна». Ця думка російського опозиціонера Максима Каца чудово ілюструє обличчя типового публічного росіянина, котрий сьогодні критикує путіна, а завтра (свідомо чи ні) активно поширює меседжі ворожої пропаганди.

Хто ж він — «хороший росіян»?

Цей термін походить від іронічного «хорошого німця», що характеризував громадян Німеччини, які під час і після Другої світової війни стверджували, що не підтримували нацистський режим, але мовчали та не чинили суттєвого опору.

За що ж борються ці ліберали-інтелектуали? Свідомі люди і без них розуміють: головна загроза повномасштабного вторгнення — у цілковито російській, а не путінській ідеї. Не кремлівський очільник приходив гвалтувати бучанців, катувати маріупольців, вбивати харків'ян, виснажувати одеситів, топити херсонців тощо. Це стало можливим тільки колективно: завдяки людям із російськими паспортами і відсутністю причинно-наслідкових зв'язків у голові.

«Путіністи сприймають Україну як гіршу версію росії, ліберали — як кращу. Усі з них небезпечні. Уявімо, вони приходять до влади... і кажуть: ми ж братія, давайте знову об'єднуватися й робити спільну країну. Ось тут ми й потрапляємо в пастку, адже рано чи пізно подібна співдружність стане ще одним СРСР, ще одним тоталітарним інструментом», — зазначає філософ і журналіст Володимир Єрмоленко.

Коли все розпочалося?

Згадаємо, що український інформаційний простір недалекого минулого — це всепоглинаючий російський контент. Усюди. У медіа, книгах, музиці, відео, соцмережах... Там багато українців відкрили для себе альтернативні майданчики — з російськими блогерами, лідерами думок, інформаційними приводами тощо.

Повільний й непевний розвиток українського обшину тільки ускладнював ситуацію. Наприклад, у нашому сегменті YouTube зміни почалися в 2014-му, але значних зрушень досягли тільки у 2020—2021-му роках: саме тоді український YouTube почав переважати проросійський.

Звісно, повномасштабне вторгнення не примусило російських кумирів зникнути. Ба більше, їхні «ліберали» перетворилися на «хороших росіян» для українців, котрі довгий час прагнули відшукати їх у росії.

«Коли ми говоримо про «хороших росіян», — зазначає експертка зі стратегічних комунікацій та протидії гібридним загрозам Любов Цибульська у проєкті «Як не стати овочем», — давайте подивимось, за що

ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

Не дай себе використати

Як нарративи російських лібералів впливають на український медіапростір

ЧИ КОРИСНІ «ХОРОШІ РОСІЯНИ» ДЛЯ УКРАЇНИ?

КАТЕГОРІЯ: ЖУРНАЛІСТИ/БЛОГЕРИ

#ЯКНЕСТАТИОВОЧЕМ аналізуй

У рамках дослідження було проаналізовано використання 31 публічного російського та публікації у 9 російських медіа, які позиціонують себе як опозиційні до режиму Путіна. Додатковий проєкт ініціатива з інформаційної гігієни «Як не стати овочем» та платформою «Аналізуй» у липні-жовтні 2022. Детальна інформація на www.infonotes.com.ua

Кого можемо виділити?

Приміром, Ніколая Солоднікова — автора відеоканала «ещёнепознер» для так званих російських інтелектуалів, де він любить пофілософствувати з гостями про сенс життя чи «велику русскую культуру». В інтерв'ю Дудю він минулого року так пояснив своє ставлення до російського офіцера після початку повномасштабного вторгнення в Україну: «Буває, коли тобі нестерпно соромно. Так, буває, особливо зараз. Але чи готовий я сказати, що готовий поставити хрест на своєму уявленні про те, які можуть бути російські офіцери, які були, які будуть, то ні, звичайно. У мене один із синів навчається у суворовському училищі. І я вірю, що він буде блискучим офіцером».

Надалі розмова стає ще цікавішою:

■ **Міста наших сусідів, міста країни, де живуть або жили російці, стираються з землі.**

— Так.

■ **Там гинуть люди.**

— Так.

■ **Судяться з усього, здійснюються військові злочини.**

— Так.

■ **Знищуються над людьми.**

— Так. Розумієш, остан-

не, що я готовий зробити, — це всіх офіцерів брати й звальювати в одну вигрібну яму. Я ніколи в житті цього не зроблю. Я певен, що переважна кількість офіцерів дотримується правил війни.

Завіса. Ось вам черговий «хороший росіян», який живе у мильній бульбашці, де точно не залишилося місця для колективної відповідальності й відповідальності як такої. Тільки певна методичка нарративів і позитивне двобічне ставлення: путіна не підтримую, а народ (що й виконує доручення диктатора) виправдовую.

Ще один любитель заперечення колективної відповідальності — уже відомий російський юрист та блогер Марк Фейгін, що став широковідомий в Україні через спільні щоденні ефіри з Олексієм Арестовичем, а до того — як адвокат ув'язненої свого часу російським режимом українки Надії Савченко.

Росіянин визнає війну з 2014 року, засуджує повномасштабне вторгнення в Україну, окупацію Криму, визнає нас окремою суверенною нацією, критикує так званих російських лібералів за прагнення повчати українців та тезу про «адін народ». Росіян називає раба-

ми, закликає не тільки ігнорувати ядерний шантаж москви, а й відновити Україні власний ядерний статус, знищити путіна та його владу воєнним шляхом і так далі.

Водночас його канал постає майданчиком для поширення неоднозначних і шкідливих заяв. Приміром, там 31 грудня 2022 року Арестович розповідав, що, «за його відчуттям», били по центрах прийняття рішень». До того ж саме в інтерв'ю Фейгін у ескрадник ОП зробив ту саму скандальну заяву: про російську ракету, котра влучила в будинок у Дніпрі, бо її нібито збила наша ППО.

Відомою представницею від «хороших росіян» також є Юлія Латиніна — російська журналістка, що виїхала з росії у 2017 році після того, як невідомі підпалили її автомобіль. Наразі включена до реєстру «фізичних іноземних агентів», а з початку повномасштабної війни регулярно з'являється в українському ютубі, коментуючи новини та виступаючи проти путінського режиму. До речі, за даними Texty.org, лише з 24 лютого 2022 року до 1 червня 2023-го її помітили щонайменше у 238 експертних включеннях чи роликах у форматі інтерв'ю.

Однак нищівна критика путіна не заважає блогерці активно просувати тезу нерозривності та єдності України і росії. Достатньо пригадати допис Латиніної у фейсбуці із закликами відновити Русь у Києві: тоді «прийдуть всі «хороші росіян» сюди, і ми побудуємо нову класну росію без путіна».

До того ж російська лібералка просувала думку про українську столицю в контексті нібито нововідновленого центру Русі. На початку війни у соцмережі «Х» з'явився допис із такою думкою: «все, що є російськомовне у світі — демократичне, ринкове та західне, — тепер буде зосереджено в Києві».

Феномен «корисного ідіота» та як він працює

Хоча кожне нове звірство ворожої армії переконує українців у доцільності більш радикальних позицій і пошукі «хороших росіян» поступово змінюються на заперечення їх існування взагалі, деякі громадяни все ще активно поширю-

RADIOVOBODA.ORG

Kusto

ють нарративи «хорошого росіян» в соцмережах.

Варто розуміти, що у цьому випадку працює ланцюгова реакція: пошук інформації — сильна емоція — поширення — захоплення алгоритмами соцмереж більшої аудиторії — бурхливе обговорення. Такі дії ведуть до феномену «корисного ідіота» — того, хто відстоює певну ідею без повного розуміння мети цієї ідеї та підтримує погану справу через свою «наївну» віру в діяльність заради загального блага.

За дослідженням 2022 року «Як не стати овочем», кожний другий користувач українського Facebook поширював повідомлення, котрі підігравали російській пропаганді. Цікаво, що більшість із них робили це не свідомо, а отже — взагалі не помічали, як водночас працювали на ворога.

Чи корисні «хороші росіян» для України? Категорія: журналісти/блогери. В рамках свого дослідження ініціатива «Як не стати овочем» проаналізувала висловлювання 91 публічного росіянина та публікації у 9 російських медіа, що позиціонують себе як опозиційні до режиму путіна.

«Отже, коли ми говоримо про «корисних ідіотів» — це не тому, що хочемо когось образити. Ми намагаємося пояснити це явище, щоб люди на ці маркери звертали увагу і розуміли, що варто кілька разів подумати перед тим, як піддатися певним емоціям», — зауважує фахівчиня з протидії дезінформації Оксана Мороз.

Що маємо зрозуміти?

Урешті-решт, «хороші росіян» можуть скільки завгодно

критикувати путіна, однак на першому місці в них залишатимуться тільки російські інтереси. Вони чудово розуміють: незгода з діями московського диктатора — це підтримка на Заході, а власне майбутнє для них важливіше за будь-яку позицію. Публічна критика путінського режиму тільки тоді корисна для України, коли допомагає розхитувати росію, викривати світові її злочини й доводити, що без української перемоги майбутнє росії є вкрай оманливим.

З огляду на актуальні дослідження, публічні заяви «хороших росіян» викликають певні сумніви. Їхній зміст майже не включає тези, що вони самі можуть хоч якось змінити росію чи якимось чином вплинути на неї. Центральним об'єктом в обговоренні є саме політичні та воєнні події в Україні й не більше того.

Маємо пам'ятати, що будь-який росіянин — хороший чи поганий — є насамперед росіянином. І він завжди (на підсвідомому рівні) відстоюватиме власні інтереси, які, зрозуміло, відповідають інтересам його/її країни. Єдине питання, котре маємо ставити, — що конкретно кожен з них зробив для наближення нашої перемоги. І не сподіваємося побачити в таких зверненнях, дописах, постах на Facebook чи Telegram всебічної підтримки. Натомість маємо завжди аналізувати, своєчасно реагувати на емоційні матеріали та не поширювати те, у чому не впевнені. Тільки так ми розвинемо таку важливу інформаційну гігієну. І тільки так дійсно виженемо росіян з українського інфополя, а в результаті — й із нашої землі. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК
Сумська область

Не були б ми українцями, якби просто опустили руки в тихій журбі за знищеними окупантами нашими історичними безцінними музейними раритетними експонатами, картинами, книгами — словом, тим, що є духовним фундаментом і надбанням Незалежної України.

Доба Гетьманщини як епохальна героїчна канва незмінно, ще з 2014 року, залишається у центрі уваги українських та закордонних істориків, фахівців з етнографії та генеалогії.

І це закономерно для такого важкого періоду кривавого зламу, бо чималою мірою в цю пору зародився і загартувався в боротьбі національний характер, український лицарський, козацький дух, саме тоді формувалися основи нашої державності.

Тому сьогодні ми діємо, творимо, відроджуємось, перероджуємось, осмислюючи себе. Про це свідчить чергова презентація у національно-фундаментальному місті, що на Сумщині, — Конотопі — нового музею «Спадок Гетьманщини. Місце пам'яті Конотопа».

Також відбулася презентація і другої книги «Ревізії Конотопської сотні 30-40-х років ХХVIII століття» та першої книги «Місто Конотоп у матеріалах генерального опису Лівобережної України 1765—1769 років», що вийшли друком у столичному видавництві «Кліо». Упорядником видань є чернігівський історик Олександр Тригуб.

До цих новинок додалась презентація знакового експоната — фантастичної копії унікальної конотопської ікони «Святі великомучениці Анастасія і Іулянія», що була створена в 1740-х роках.

Цей насичений захід організували та провели Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця» (м. Батурино) спільно з благодійним фондом «Спадок Гетьманщини».

Презентація відбулася у станомому козацькому скансені на конотопському Загребеллі за участю провідних науковців і краєзнавців, військових, священнослужителів, музейників і освітян, журналістів, громадськості.

Серед почесних гостей — начальник Управління зв'язків з громадськістю ЗСУ, полковник Богдан Сенік; речник Генерального штабу ЗСУ, старший лейтенант Андрій Ковальов; ректор Відкритого православного університету Святої Софії-Премудрості, священник ПЦУ і громадський діяч Георгій Коваленко; директор видавництва «Кліо» Віра Соловйова; видатний кобзар, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка 2023 року, молодший сержант ЗСУ Тарас Компаніченко.

Згуртуватись довкола української ідеї

Отже, пів року тому в Конотопі відбулась презентація першої книги «Ревізії Конотопської сотні 30-40-х років ХХVIII століття». І захід, і сама книга викликали чимало зацікавленості та певний резонанс у науковому світі. На сьогодні цікаві практичні кроки в процесі осмислення значущості подібних видань. Своїми думками з «УМ» поділилася ідейний натхненник проєкту, меценат-інтелектуал Євген Сур.

■ **Пане Євгене, коли ви започаткували проєкт книг-ревізій історичної минулщини славного козацького конотопського краю, родоводу самобутніх, мужніх людей, котрі тут жили, — «Ревізії Конотопської сотні», чи передбачали, чи пророкували ви, як ця ідея зможе спрацювати, якою може бути зворотна реакція? І що є сьогодні, через пів року виходу першого тому «Ревізій...» — у сенсі реакції суспільства, вчених, загалом зацікавлених громадян?**

— Під час війни не вагаючись треба робити те, що робиш. Ідея полягає в тому, щоб переконати суспільство, що ми гідні того, аби бути на вершині світового співтовариства, — каже меценат Євген Сур. — Окрім необхідності пробудження глибинної свідомості української нації, на що треба витратити не один день, найкраще для нас зворотною реакцією є приєднання до нашого проєкту інших. Маю надію, що ідея дослідження козацького українського родоводу поширяться на всю Україну.

Нагадаю, «Ревізії Конотопської сотні...» мають бути в чотирьох томах у вигляді дев'яти книг. Після цієї копійної роботи за участі нашого фонду світ мають побачити подібні видання по гетьманській столиці, основній резиденції українських лівобережних гетьманів — Батурино.

А далі ми сподіваємось на приєднання до нашого проєкту й міста Ніжин. Воно було не сотенним, а полковним містом. Цікаво все: хто тут жив, які займав позиції в той чи інший час; цікаво, які родини залишилися і вкорінилися, а які мігрували.

Що з ними сталося? Цікаві взаємини між ними, майнові, фінансові аспекти. Фінансове становище в який період покращувалося, у який — погіршувалося, адже життя любить качати на хвилях. А головна мета — повернути гідність нашим людям.

Предки наші були індивідуалістами — це і добре, й не дуже. Добре, що вони в той час мали якусь власну гідність. Але, з іншого боку, вони не зуміли оцінити перевагу колективної оборони, створення держави й інших супутніх державних атрибутів, що потребують згуртованості. Ми маємо робити висновки. І основне — об'єднати щонайбільше лю-

Тарас Компаніченко: «Важливо усвідомлювати, що в добу української бездержавності саме козацький стан — Гетьманщина — зберіг українську ідентичність».

дей довкола української ідеї. Бо не може бути так, що хтось воює, а хтось сумнівається у доречності героїзму воїнів на полях битв. А ці сумніви розгойдує ворог своєю дезінформаційною роботою. Тому наша робота в поверненні глибинних знань про націю, родовід — це потужна ідеологічна відповідь окупантам.

■ **Ваша робота з популяризації і глибинного вивчення Гетьманщини викликає пририв до асоціації з необхідністю негайно почати вести літопис сучасної героїки. Ви, набувши досвіду у своєму історичному меценатстві, можете бути експертом у темі необхідності сучасного літопису нових героїв російсько-української війни — нащадків козаків. Хлопців і дівчат, котрі стають героями в нас на очах. На вашу думку, якою має бути робота держави в цьому напрямку, окрім того, що, звісно, вона взагалі має бути?**

— Побудова й розбудова держави — це насамперед ідея, мета нашої держави. Її довкола неї мають згуртовуватись люди та відстоювати її. Адже росія проти нас веде війну на знищення, ще починаючи з часів Богдана Хмельницького. Але якщо порівняти потенціал людський та інтелек-

МІСЦЕ СИЛИ

У Конотопі дають потужну ідеологічну відповідь окупантам

Місто козацької слави творить базис для сучасного літопису України

Речник Генерального штабу Збройних Сил України Андрій Ковальов вручає нагороду меценату Євгену Суру.

туальний України і московії — він був неперівнюваний. А зараз вони не лише фізично намагаються нас знищити.

Загалом ці спроби відбуваються з певною періодичністю. Іноді московити пропонують бублик, і в нас проходять десятиліття, доки настає розуміння, що то нам була лише дірка від бублика підсунута. А потім вони знову пишуть криваву сторінку нашої історії. Так було десять разів. Тому сьогодні головна дія держави має полягати в ідейному згуртуванні довкола нової історії. Треба докласти зусиль і знайти потенціал, щоб вести літопис Героїв, яких у нас зараз дуже багато: й українців, і представників інших національностей, котрі поділяють нашу цінність.

Водночас я сподіваюсь, що своїм проєктом ми створимо ба-

«Святі великомучениці Анастасія і Іулянія», котру талановито відтворив художник Андрій Коваленко.

Анастасія й Іулянія — дві великомучениці ранньохристиянської доби. Раніше ця ікона разом із вісьмома іншими, так званими конотопськими іконами, котрих ідентифікують ще як ікони Лівобережної України, тривалий час була в Конотопському краєзнавчому музеї, а потім — у Миколаївській церкві міста. Там вони оселились після Другої світової війни.

Наразі всі дев'ять конотопських ікон перебувають у Національному художньому музеї України, куди були передані в 60-х роках минулого століття.

Конотопські ікони цікаві тим, що є зразком українського, або козацького, бароко. Це, за словами мистецтвознавиці Оксани Сьомак, феноменальний стиль, що сформувався у XVII—XVIII століттях, коли з'явилися імпульс і відповідна манера художнього письма.

«Цей стиль говорить з нами мовами загальноєвропейського бароко. Його унікальність полягає в тому, що він має концепцію і несе драматизм: постійне протиборство життя і смерті, — каже пані Оксана. — Отже, на картині дві великомучениці. У їхніх руках не лише пальмові гілочки та хрести — символи християнської віри, а й мечі — знаряддя, котрими їх було страчено, коли були гоніми на християн. І ці дві великомучениці втілюють у собі перемогу життя над смертю».

Ікони повертаються до Конотопа у вигляді геніальних копій. «Анастасія і Іулянія» — це перша робота для міста козацької слави художника. За ним мають слідувати ще дві ікони цієї серії для Конотопського музею.

Паспорт денацифікації

Щодо книги «Місто Конотоп у матеріалах генерального опису Лівобережної України 1765—1769 років» — це друга книга із започаткованої цьогоріч серії видань «Спадок Гетьманщини. Конотопщина козацька», що має на меті оприлюднення архівних документів з історії краю часів козаччини.

Варто зазначити, що генеральний опис Лівобережної України проводили у 1765—1769 роках російські військові

Свіже видання із серії «Спадок Гетьманщини. Конотопщина козацька».

Копія ікони «Святі великомучениці Анастасія і Іулянія».

на чолі з так званим генерал-губернатором Малоросії Петром Румянцевим. Метою ревізії було через перепис населення зібрати відомості про демографічний та економічний стан земель колишньої козацької автономії — Гетьманщини. Опис мав з'ясувати також правовий стан землеволодіння і зібрати низку інших відомостей, аби інтегрувати козацькі землі в російську імперію.

Це фактично «паспорт денацифікації» України зразка XVIII століття, який, однак, містить унікальні для нинішніх науковців історичні відомості.

У презентованому виданні обсягом майже 1 тис. сторінок оприлюднено частину опису, що присвячена на той час уже колишньому сотенному містечку Конотоп Ніжинського полку та колишній Конотопській сотні.

А наочним підтвердженням майнового стану конотопських козаків став музей «Спадок Гетьманщини. Місце пам'яті Конотопа», який створено в унікальній історичній хаті козацької родини Зимовців, збудованій у 1861 році.

«Сьогодні важливо осмислювати, яких ми дідів-прадідів нащадки. Ми — спадкоємці святої Гетьманщини. Важливо усвідомлювати, що навіть у часи української бездержавності, в добу, як казав Євген Сверстюк, «страшної безпросвітної української ночі XIX століття» козацький стан зберіг українську ідентичність», — сказав у вступному слові, що передувало виконанню пісень, кобзар-захисник України Тарас Компаніченко. ■

СХЕМИ

Поганому виду нема стиду, або Історія боротьби з мафією

Шістнадцятилітній земельний детектив: як гнідинський сільський голова у відписках можновладців одночасно втрачав і незаконно набував землю

Валентина СТРІЛКО,
голова «Конгресу захисту українських земель»

Народне прислів'я «Поганому виду нема стиду» лаконічно та влучно характеризує людей без честі й совісті, людей, які, як кажуть, «брешуть і не скривляться» або нехтують нормами християнської моралі: крадуть, обманюють, порушують законодавство України, використовують свою державну посаду для власного збагачення. Йтиметься саме про таких високопосадовців, державних службовців при погонах і без них, які, на мою думку, згуртувались в одну велику корупційну мафію лише з єдиною метою: разом щось вкрасти у громади, а потім захистити гнідинського сільського голову Олександра Лазаренка від кримінальної чи адміністративної відповідальності.

«Ділка» до справи

Хронологія подій захоплює динамікою та аморальними діями посадовців, за які, на жаль, до сьогодні ніхто не поніс покарання.

19 березня 2003 року загальні збори представників КСП «Вишеньківське» Бориспільського району Київської області прийняли таке довгоочікуване рішення про розпаювання земель. Але для декотрих селян радість тривала недовго, бо розпаюваної землі їм не вистачило.

Безперечно, землю товарного сільськогосподарського виробництва (пай), згідно з законодавством України, мали право отримати лише ті, хто працював у радгоспі «Вишеньківський». У 2003 році під час першого розпаювання землі так і було. А вже в 2004 році документи на оформлення права власності на землю радгоспу «Вишеньківський» почали видавати різним підставним особам, тим, хто ніколи ніякого стосунку до роботи в радгоспі не мав. Серед них виявився й Олександр Лазаренко, який на час отримання дозволів на оформлення земельного паю працював непримітним посадовцем на Гнідинському молокозаводі й мав сільську кличку «ділок».

Наша громадська організація дізналась про цей факт майже через 4 роки, в 2007 році. Відтоді розпочалась багаторічна боротьба за справедливість з шахраями, які вкрали у жителів села Гнідин та Вишеньки велику кількість землі — сотні гектарів. Адже в списку на отримання паю поруч із прізвищем Олександра Лазаренка було ще багато прізвищ персонажів із Закарпаття, яких голова Бориспільської райдержадміністрації А. Главаті, який також звідти родом, охрестив «працівниками» КСП «Вишеньківське» без жодних на те правових підстав. Громадські діячі спробували повернути громаді вкрадені в неї паї, зокрема і «шахрайський пай» Олександра Лазаренка. І наша боротьба в допомозі обкраденим селянам розтягнулася на роки.

«Конгрес захисту українських земель» вимагав від уповноважених осіб шляхом перевірки трудової книжки Олександра Лазаренка переконатись і визнати, що він ніколи не працював в КСП «Вишеньківське». І, відповідно, далі — покарати учасників цієї шахрайської схеми.

Рекомендували ми правоохоронним органам і в інший спосіб перевірити причетність Олександра Лазаренка до роботи в КСП «Вишеньківське» через витребування відповідної документації особового складу цього господарства. Здавалось би, перевірити наведені в наших зверненнях факти можна просто і швидко. Але на той час Олександр Лазаренко став уже гнідинським сільським головою, в розпорядженні якого була необмежена кількість землі, що межує з Києвом і завжди мала та має високу ціну. Тому «друзів», котрі за будь-яких обставин не збирались його карати, він собі у владних та правоохоронних структурах, як мені здається, знайшов багато.

Наша боротьба з цією «шайкою державних службовців» триває 16 років.

Хронологія пошуку істини

2007 рік. 11 листопада на вимогу Бориспільської районної громадської організації «Комітет захисту земель» Бориспільська міжрайонна прокуратура допитує Олександра Лазаренка з приводу отримання ним паю. Прокурору він, не моргнувши оком, говорить: «Я ніколи не отримував земельної ділянки (паю) з колишніх земель КСП «Вишеньківське», — та власноруч ставить підпис під текстом допиту: «З моїх слів записано вірно, мною прочитано».

Увесь 2007-й і першу половину 2008-го року ми доводимо різним правоохоронцям, що Олександр Лазаренко отримав земельний пай незаконно, і вимагаємо покарання для всіх винних посадовців, причетних до цього злочину. Листи направляли в Бориспільську міжрайонну прокуратуру та прокуратуру Київської області. Але марно...

25 червня 2008 року перший заступник Бориспільського міжрайонного прокурора Зінченко О. В. виносить «Постанову про відмову в порушенні кримінальної справи» на підставі того, що «опитаний по суті звернення сільський голова села Гнідин Лазаренко О. Й. пояснив, що він ніколи не отримував у власність земельної частки (паю) земель КСП «Вишеньківське», у нього у власності такої земельної ділянки немає і ніколи не було».

Це «обґрунтування» відмови Зінченко О. В. написав у той час, коли в Бориспільську міжрайонну прокуратуру ми передали черговий документ — розпорядження №720 від 3.09.2004 року Бориспільської райдержадміністрації про надання дозволу на виготовлення державних актів на право власності на земельні паї КСП «Вишеньківське», в списку якого було прізвище Олександра Лазаренка!

Прокуратура погрожує правозахисникам

Отже, у 2008 році гнідинський сільський голова Олександр Лазаренко пішов на нас у наступ. У листі від 26.09.2008 року на ім'я директора ЗАТ «Миронівська друкарня» він називає інформацію, яку поширює наша громадська організація «суспільно небезпечною».

А в 2009 році Олександр Лазаренко вже має у власності незаконно отриманий пай розміром 2,348 га за рахунок

Валентина Стрілько, голова ГО «Конгрес захисту українських земель».

земель КСП «Вишеньківське».

Ми звертаємось до Бориспільського міжрайонного прокурора Бутовича О. І., генерального прокурора України Медведька О. І. з проханням усе-таки перевірити трудову книжку Олександра Лазаренка та наявність у нього незаконно отриманого паю.

18.06.2009 року листом №97/4-1681 прокуратура Київської області повідомляє нам, що в порушенні кримінальної справи відмовлено, бо «встановлено, що гнідинський сільський голова Лазаренко О. Й. при розпаюванні сільськогосподарських підприємств земельну частину (пай) не отримував».

Підписав цю інформацію заступник прокурора Київської області О. Ричка. І це в той час, коли в матеріалах розслідування за нашими листами вже було розпорядження Бориспільської районної державної адміністрації №7102 від 12.12.2008 року «Про затвердження технічної документації із землеустрою щодо складання Актів на право власності на земельну ділянку у розмірі земельної частки (паю) громадянам-членам КСП «Вишеньківське» на території Вишеньківської сільської ради Бориспільського району Київської області», яким Олександру Лазаренку передано у власність пай як члену КСП «Вишеньківське»!

13.09.2009 року листом №1777 Бориспільський міжрайонний прокурор О. Бутович, знаючи, що Акт на право власності земельного паю вже давно у кишені Лазаренка, присилає нам чергову відписку: «Гнідинський сільський голова Лазаренко О. Й. не отримував земельної частки (паю) при розпаюванні сільськогосподарського підприємства, останній був опитаний з даного приводу під час проведення перевірки».

Фабрикував усі ці документи-відповіді та матеріали перевірок працівник Бориспільської прокуратури Філімонов, якому так набридла моя

настирливість у боротьбі за торжество законів України, що одного разу він крізь зуби процідив мені: «Я шкодую, що не організував проти вас кримінальну справу й не посадив!»

Боротьба за справедливість триває. Олександр Лазаренко продовжує заперечувати отримання земельного паю.

Київській обласній прокуратурі набридло писати брехливі відписки. І начальник управління захисту прав і свобод громадян та інтересів держави, молодший радник юстиції А. Благовісна дає офіційну вказівку листом №07/1-619 від 10.02.2009 року: «Підлягає перевірці законність створення та діяльність громадської організації «Комітет захисту земель».

У 2010 році до нас прийшла вже лише одна відповідь із прокуратури Київської області (лист №07/4-573 від 26.02.2010 року), де слово в слово було написано все так, як у попередні роки: «гнідинський сільський голова Лазаренко О. Й. не отримував земельної ділянки у розмірі земельної частки (паю) при розпаюванні сільськогосподарського підприємства». Підписав чергову відписку перший заступник прокурора Київської області Г. Ключев.

У 2011 році як керівник громадської організації «Конгрес захисту українських земель» я 26 грудня вкотре звернулася до Бориспільського міжрайонного прокурора Бутовича О. І. з проханням: «Провести повну, об'єктивну та всебічну перевірку за участі й у присутності представника нашої організації стосовно незаконного отримання земельного паю гнідинським сільським головою Олександром Лазаренком».

Наш лист прокуратура залишила без розгляду, відповіді ми не отримали, а О. Лазаренко продовжував володіти незаконно отриманою землею та публічно це заперечував.

У 2012 році наші звернення до прокурорів різних рівнів ігноруються, а Олександр Лазаренко на сесії Гні-

38	Гришин Віктор Анатолійович
39	Забіяка Олександр Степанович
40	Косовець Валентина Іванівна
41	Лазаренко Олександр Йосипович
42	Савчук Микола Володимирович
43	Торчило Петро Іванович
44	Савон Парасковія Михайлівна
45	Стрілько Юрій Петрович
46	Лук'яненко Марія Федорівна
47	Асташова Катерина Олексіївна
48	Оліфер Віра Яківна
49	Шевченко Наталія Луківна
50	Савон Микола Григорович
51	Степаненко Любов Андріївна
52	Гойко Катерина Іванівна
53	Бурмас Віра Володимирівна
54	Дзюба Ольга Дмитрівна
55	Хаврюк Марія Дмитрівна
56	Видиборець Олександр Трохимович
57	Шинкаренко Андрій Олександрович
58	Савон Тамара Михайлівна
59	Довбня Надія Григорівна
60	Гавриленко Ніна Миколаївна
61	Півторацька Віра Іванівна

Факти свідчать.

динської сільської ради всупереч законодавству України приймає чергове незаконне рішення не надавати «Конгресу захисту українських земель» будь-якої інформації й не відповідати на листи.

Юридично-когнітивний дисонанс

У 2013 році мене обирають депутатом Київської обласної ради і я починаю знову порушувати питання незаконного отримання Олександром Лазаренком земельного паю. На мої депутатські звернення приходять відповіді з різних установ, які підтверджують, що Олександр Лазаренко отримав земельний пай як працівник КСП «Вишеньківське»! Тобто пай у нього є.

Водночас 27.08.2013 року прокурор Київської області О. Витязь листом № 05/3-2573 вкотре нагадує мені, що факт отримання паю Лазаренком О. Й. перевірявся неодноразово, і є постанова від 25.06.2008 року про відмову в порушенні кримінальної справи, бо він паю не отримувал! А тут паю немає. Загубили, мабуть.

А листом №07/1-2673 від 20.08.2014 року виконувач обов'язків прокурора Київської області С. Домбровський інформує мене як депутата, що, виявляється, у власності Лазаренка О. Й. все-таки перебуває земельна ділянка площею 2,3438 га для ведення товарного сільськогосподарського виробництва на території Вишеньківської сільської ради, але отримав він її законно, як працівник Гнідинської сільської ради, тому й підстав для вжиття заходів прокурорського реагування на даний час не встановлено». О! Пай Лазаренка знову знайшовся.

І це написано в той час, коли в матеріалах прокурорської перевірки є відповідне розпорядження №720 від 2004 року (!), яким дано дозвіл на оформлення власності на пай Олександром Лазаренку, вочевидь, за видатні заслуги перед вишеньківчанами на молокозаводі. Бо гнідинським сільським головою він став лише у 2005 році!

Зауважимо, що, навіть якби О. Лазаренко отримав пай як працівник сільської ради, це також було б порушенням законодавства України, бо держслужбовці не мали права на такі привілеї.

До того ж, Державна інспекція сіль-

ського господарства в Київській області листом №14-13/3264 ще 15.07.2013 року повідомила мене: «Управлінням Держземагентства у Бориспільському районі листом від 03.07.2013 року №06-11/1318 повідомлено, що, згідно з державною статистичною звітністю по формі 6-зем за Лазаренком О. Й. рахується земельна ділянка (для ведення товарного сільськогосподарського виробництва), рядок 19, графа 05 (рілля), та надано копію технічної документації із землеустрою щодо складання державних актів на право власності на земельні ділянки у розмірі земельної частки (паю) громадянам-членам колективного сільськогосподарського підприємства «Вишеньківське» на території Вишеньківської сільської ради Бориспільського району Київської області.

За результатами розгляду документації із землеустрою було встановлено, що гр. Лазаренко О. Й. є в списках громадян-членів КСП «Вишеньківське», які є складовою вказаної технічної документації».

Цей лист Держземінспекція надіслала Київському обласному прокурору, на який він не захотів реагувати, але написав мені брехливу відповідь.

ГО «Конгрес захисту українських земель» у 2011—2012 роках зверталося й до суду з позовною заявою про визнання бездіяльності Бориспільської та Київської прокуратур. Ми пройшли всі судові інстанції, які повністю відхилили нашу вимогу зобов'язати Бориспільську міжрайонну прокуратуру та Київську прокуратуру вчинити певні дії. Тому що підстав для прокурорського реагування немає, все законно зроблено!» Те, що Олександр Лазаренко жодного дня не працював у КСП «Вишеньківське», нікого в суді не цікавило!

Виступаючи в суді, представник Бориспільської міжрайонної прокуратури стверджував: «Громадська організація «Конгрес захисту українських земель» не мала права звертатися до суду, бо її права не порушено.

«Ділків» — до відповідальності

За 16 років жоден із представників правоохоронних органів так і не наважився витребувати в Олександра Лазаренка трудову книжку, щоб переконатися, що той ніколи не працював у

КСП «Вишеньківське», але незаконно, шахрайським чином, усупереч законодавству України отримав не свій земельний пай як особа, яка нібито працювала в цьому сільськогосподарському підприємстві, а забрав (україн!) цей пай, який по праву належав комусь із мешканців громади, можливо, комусь із вас! Переконана, мафія ніколи не здасть свого «ділка».

У 2016 році Олександр Лазаренко у своїй декларації державного службовця про доходи вже спокійно, не боячись людської зневаги, оприлюднив особисту інформацію про те, що у нього у власності є земельний пай розміром 2,3438 га! (Так усе-таки є в нього цей пай!).

Його абсолютно не турбувало, що

колись, даючи покази бориспільському міжрайонному прокурору, він власноруч написав, що такої земельної ділянки в нього немає. Правду кажуть: «Поганому виду нема стиду!»

Наша громадська організація переконана, що сьогодні в новій Україні прийшов той час, коли всі причетні до цієї кримінальної схеми повинні понести заслужене покарання та поставити перед людьми, Божим законом та судом!

Адже ті, хто працював у КСП «Вишеньківське» та не отримав земельного паю, мають його отримати! Бо заробили цю землю гірким потом і кривавими мозолями!

І ми це зробимо...
Далі буде... ■

ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на листопад

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на листопад. Передплатити «Україну молоду» можна до 18 жовтня, і ви отримуватимете газету з листопада. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах при-ймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплатуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
до кінця року — 105 грн. 72 коп.
Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 67 грн. 86 коп.,
до кінця року — 135 грн. 72 коп.,
Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн., на три місяці — 10 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтава

■ ДОБРА СПРАВА

Поласувати «Пікселем»

Увесь прибуток від діяльності єдиної в Україні кав'ярні біля церкви спрямовують на підтримку наших оборонців

От уже рік і три місяці біля стін головного храму Полтави — Свято-Успенського кафедрального собору ПЦУ — працює незвичайна кав'ярня, увесь прибуток від діяльності якої спрямовують на підтримку ЗСУ. Вона й назву має відповідну — «Благокава». Як народилася концепція такої кав'ярні, розповідає керівник та ідейний натхненник цього проекту — голова благодійної організації «Полтавський батальйон небайдужих» Наталія Гранчак: «Як ви знаєте, ми займаємося волонтерською діяльністю з 2014 року. Тож уже приблизно розуміємо, як відбуватиметься збір коштів, коли при цьому будуть підйоми і спади.

Коли в нас з'явився Будинок святого Миколая, це дало нам можливість і раніше збирати трохи грошей на потреби наших захисників. Але там ми реалізували лише сувеніри, а люди, придбавши їх, дуже швидко насичуються. Отож із часом це стало приносити менше коштів, що для нас означає менше можливостей робити добрі справи. Відтак ми задумали створити тут кав'ярню. Однак усе бракувало сміливості, адже з правилами ведення бізнесу були абсолютно не знайомі».

Почали з того, що, реалізувавши ласощі, придбали автомобіль

За словами Наталії, отак років 2-3 думали — усе не наважувалися ризикнути. Та повномасштабна війна пришвидшила цей процес. Десь наприкінці квітня минулого року, коли надходження пожертв від людей суттєво зменшилися, Наталія Гранчак озвучила свою ідею про відкриття кав'ярні волонтерам із координаційного штабу «Полтавського батальйону небайдужих», навівши такі аргументи на її користь: каву люблять усі, а отже, цей бізнес у майбутньому точно даватиме стабільний дохід. Усім ідея видалася привабливою. Після цього почали шукати тих, хто допоміг би реалізувати згаданий бізнес-проект із нуля.

«І Бог послав нам потрібних людей: Анатолія Бистря, який був керівником зам'яського готельно-ресторанного комплексу «Мис Доброї Надії», та Інну Литовченко, котра управляла там рестораном. Оскільки в них була і своя кав'ярня, то, відповідно, вони мали необхідний для нас досвід, — продовжує свою розповідь Наталія. — Можна сказати, що це народний проект, адже інтер'єр кав'ярні ми створили з простих речей. Наприклад, барну стійку виготовили з дверей шафи, які Анатолій привіз із дому. Потім узали в оренду кавоварку, кавомолку, почали закуповувати хорошу зернову каву — отак і народився наш невеликий затишний заклад громадського харчування».

А загалом усе розпочалося торік із травневої акції «Мамине печиво», координатором якої стала волонтерка Інна Якобенко. Одні активні містяни тоді підкидали необхідні для випічки продукти, інші — готували домашнє печиво, яке майже протягом місяця продавали в кав'ярні. Сама ж Інна Якобенко придумала рецепт печива з начинкою, якому дала назву «Піксель». За той місяць вдалося зібрати 90 тисяч гривень. Ці кошти спрямували на придбання автомобіля для потреб військових — його перефарбували й також назвали «Піксель».

«А в січні цього року я звер-

нулася по допомогу до своїх друзів із Берліна. Довелося пояснювати їм, чому вони мають виділити 5,5 тисячі євро на розвиток нашої кав'ярні, а не цілеспрямовано на допомогу ЗСУ. Моїм головним аргументом було те, що інвестовані кошти ми з часом зможемо суттєво примножити. Так придбали професійну італійську кавову машину хорошої якості, що вже була у вжитку, встановили фільтр для води з мінералізацією — це також дорога річ, але вона впливає на якість кавових напоїв. Вважай, самостійно зібрати кошти на вітрину (німці тільки трохи доклали) — витратили на неї майже 50 тисяч гривень. У підсумку оту інвестовану суму вдалося примножити в багато разів. Скажімо, зараз від діяльності кав'ярні на місяць маємо десь 100-120 тисяч гривень чистого доходу, який спрямовуємо на підтримку наших армійців».

Біля кав'ярні можна побачити невелику афішу, де міститься вся необхідна інформація про те, на які речі для військових збирають кошти, для якого саме підрозділу, яка сума потрібна і скільки вже вдалося зібрати. Отож, купуючи каву й, за бажання, щось солоденьке до неї, ви в такий спосіб донатите на нагальні потреби наших оборонців. Зараз відбувається збір коштів на пікап для бійців 47-ї окремої механізованої бригади ЗСУ, яка воює на Запорізькому напрямку.

«Внаслідок бойових дій у наших хлопців з Полтави згоріла автівка, — конкретизує Наталія Гранчак. — Тож ми вирішили допомогти їм зібрати кошти, щоб придбати авто на заміну втраченому транспортному засобу. Загалом потрібно 260 тисяч гривень. І хоч 80 тисяч гривень бійці вже зібрили самі, усе одно лишається доволі значна сума. Відтак збір коштів, як правило, розтягується в часі.

Аби пришвидшити цей процес, стимулювати більші надходження грошей, ми започаткували ще один проект — «Благопростір»: проводимо екскурсії до собору та дзвіниці (за одну таку екскурсію вдається зібрати 7-8 тисяч гривень), а також тематичні зустрічі «Кава з владику»», які теж користуються великим попитом серед містян — під час таких заходів усі місця на літньому майданчику зайняті. Виручені від них кошти також спрямовуємо на нагальні потреби наших захисників».

Військові не просто звертаються по допомогу, а записуються в чергу

Перед останнім збором уже придбали для фронту кілька таких вартісних, але, на жаль, недовговічних пристроїв, як квадрокоптери, тепловізори, сонячні зарядні станції, а ще — партію турнікетів для зупинки кровотечі. Наталія зізнається, що всього вже й не пригадає. До речі, волонтери весь час виконують запити військових, причому до них не просто зверта-

Шедеври кондитерського мистецтва від Інни Якобенко. (Фото зі сторінки Інни Якобенко у фейсбуці).
Фото автора.

ються, а записуються в чергу.

«Звертаються як самі армійці, так і їхні родичі, — уточнює голова БО «Полтавський батальйон небайдужих». — Наприклад, нещодавно збирали кошти на зарядний пристрій для 30-ї окремої механізованої бригади, у лавах якої несе службу чоловік однієї нашої волонтерки, котра працює в Полтавському краєзнавчому музеї. Коли розпочали збір, такий пристрій коштував 52 тисячі гривень. Та вже за тиждень ціна зросла до 64 тисяч. Щоправда, врешті-решт нам таки продали його за початковою ціною».

Кав'ярня «Благокава» має дуже зручне місце розташування, адже це історичний центр Полтави — тут пролягають туристичні маршрути, та й загалом йому притаманна щоденна висока прохідність людей (хоч у вихідні виторг, за словами моєї співрозмовниці, десь у 1,5 рази більший, ніж у будні).

«Але якщо хтось думає, що в нас найкраще місце, то це далеко не так. Бо наша кав'ярня — єдина в Україні, яка розташована біля стін храму. І багатьох людей це поки що відштовхує на підсвідомому рівні. Неодноразово помічала: з боку кав'ярні відвідувачі займають місця за столиками охоче, а от сідати біля собору ще тільки потроху звикають», — зазначає Наталія Гранчак.

Хоч загалом вона вважає, що цей проект є доволі успішним. Адже кав'ярня «Благокава» є впізнаваною, має постійних клієнтів — як волонтерів, прихожан собору, так і підприємців, які призначають тут ділові зустрічі. Сама ж Наталія до того, як у них з'явився цей заклад, за її зізнанням, узагалі не пила кави.

«Оскільки ж тепер маю добре розбиратися в кавовій тематичі, то відвідую різні кав'ярні, порівнюю смак кави, ціни тощо. Окрім усього, хочеться розуміти, на якому рівні ми перебуваємо. Бо якщо це бізнес, то його потрібно розвивати. Інакше тупцюватимеш на одному місці, — розмірковує вголос волонтерка. — Ми кілька місяців не могли зрозуміти, чому наш літній майданчик вечірньої пори не заповнений. Відверто кажучи, для нас це було складне питання. Наша кав'ярня працює до 21-ї години. І от завжди, повертаючись після її закриття додому, бачу, що біля інших подібних закладів громадського

За словами Наталії Гранчак, збір коштів, як правило, розтягується в часі, тож волонтери змушені креативити.

Інна Якобенко привезла чергову партію смаколиків.

харчування ще сидять за столиками люди. А понад тиждень тому якийсь не зовсім здоровий чоловік після 22-ї години вирішив поцупити біля літнього майданчика наші гойдалки, на яких гойдаються діти чи не з усього міста. Пощастило, що в цей час наш колишній кавовар проходила повз і побачила цю картину. Річ у тому, що для нас ці гойдалки — це ще й пам'ять про волонтера з 2014 року, унікальну, світлу людину Романа Людвіка, який їх виготовив (на превеликий жаль, не так давно внаслідок нещасного випадку на воді він загинув).

Таким чином, мені довелось

повернутися до кав'ярні. І коли я бігла туди, то зрозуміла, чому літні майданчики біля інших подібних закладів заповнені відвідувачами. Бо вони відкриті до 22-ї або й 23-ї години! Нам теж потрібно було працювати довше. Отож наступного теплового сезону, якщо Бог дасть нам сил, здоров'я, — виправимо цю помилку. Тобто ми ще тільки вчимося, бо це для нас нова справа. Але нам цікаво. І мені здається, «Благокава» стала тим місцем, де люди шукають добро. Це додає сил, бо ти створюєш ілюзію, що навколишній світ добрий.

Часто чуємо від відвідувачів

чів, що в нас дуже затишно. І нам хочеться створити для них якийсь затишок, подарувати відчуття радості, щастя — те, чого так бракує в нинішньому світі. Бо людині для того, щоб віддавати, треба щось одержувати навзаєм».

Неподалік будівлі Свято-Успенського собору волонтери відкрили і свою пекарню (коштами допоміг співзасновник мережі магазинів «Аврора» Тарас Панасенко). Придбавши професійне обладнання, тепер тут готують проскури для потреб собору, а також усю випічку для кав'ярні. Звичайно ж, вишукані тістечка Інни Якобенко, які вона готує на власній кухні невеликими партіями, — поза всякою конкуренцією. Як запевняє Наталя Гранчак, відвідувачі люблять їх найдужче — розбирають фактично за день, а буває таке, що й за якихось кілька годин. У «Благокаві» вже навіть ввели бренд «Від Інни», тож навіть ті, хто їх іще не куштував, налаштовані на те, що це щось особливе.

Вночі готує енергетичні батончики для військових, а вдень — тістечка для «Благокави»

Багато начувшись про неймовірний кондитерський талант Інни Якобенко, вирішила дочекатися, коли вона на своєму автомобілі привезе чергову партію тістечок, і поспілкуватися. Інна розповіла, що займалася благодійною діяльністю, ще будучи директором обласного радіо ОДТРК «Лтава». Тож цілком логічним є те, що 2014 року стала волонтеркою «Полтавського батальйону небайдужих». Знаю, що вона вже зробила бозна-скільки кілограмів енергетичних батончиків для наших військових.

«Роблю ці «енергетичні бомбочки» з пластівців «міксу» злаків, подрібнених горіхів, сухофруктів, насіння соняшнику, меду тощо, й зараз у мене є кілька підрозділів, яким висилаю їх постійно. І окремі бійці, яким хтось розповів про мене і дав номер телефону, буває, просять. Як правило, на приготування енергетичних батончиків маю ніч, а вдень готую тістечка для «Благокави», — так Інна Якобенко відповідає на запитання, як вона все встигає. — Усе це треба просто любити. До того ж я з 2015 року вчилася тонкощів кулінарної та кондитерської справи. Зазвичай стараюся наслідувати модні тенденції солодкого столу».

Скажімо, кілька років тому були в моді мусові тістечка, тож Інна освоїла рецепт цього популярного десерту. Зараз у тренді японські тістечка «Моті», відтак часто чаклує над ними. Волонтерка пояснює, що люди постійно хочуть, аби їх дивували чимось новеньким. Тому вона й сама час від часу щось придумує, експериментує. Наприклад, на «шортбред» (традиційне шотландське печиво) висаджує мармелад, а поверх останнього — ще й зефір. Таким чином, в одному десерті ласуни мають одразу три смаки.

А ще полтавка намагається робити ласощі не тільки смачними, а й корисними. Скажімо, мармелад готує на агар-агарі (це харчовий загущувач, що робиться з морських водоростей), а за основу для зефіру бере яблучне пюре, до якого додає полуничне, вишневе, смородинове тощо. Іще вона принципово нічого не випікає на маргарині, все готує тільки на вершковому маслі хорошої якості.

«Оце ніжне пісочне тістечко з кизилловим пюре й заварним кремом, прикрашене абрикосом і кисло-солодким глодом, — показує Інна один зі своїх справжніх шедеврів кондитерського мистецтва. — Глід дала сусідка, а загалом використовую ягоди зі свого саду — я з 2017 року живу на землі. А оцей придуманий мною рецепт став просто-таки знаковим для нашої кав'ярні. Це кондитерський виріб у формі вареника, та оскільки він випікається, то за аналогією я назвала його «печеником». Це саме завдяки йому ми зібрали кошти на автомобіль для військових, який на честь цього печива назвали «Пікселем».

Зазвичай, приготувавши чергову партію тістечок, Інна Якобенко одразу ж інформує про це поціновувачів свого таланту кондитера у фейсбуці. Усміхаючись, констатує, що один із клієнтів — керівник мережі аптек — приїжджає до кав'ярні чи не щоразу після цього.

«Він так і говорить: прочитав, мовляв, ваш пост і от приїхав дегустувати смакоти. Його улюблений десерт — солона карамель із горіховою пастою та міксом горіхів. У ще одного нашого частого гостя — засновника компанії Premier Socks Олега Хардіна — також є свої улюблені кондитерські вироби. Тобто я вже добре знаю смаки постійних відвідувачів кав'ярні. І завжди говорю, що світом править емоція. Як журналіст чітко знаю, що іноді навіть не зміст, а те, як ти подаєш інформацію, викличе бажання приїхати. Тобто людей треба стимулювати», — переконана Інна.

Додам, що всі її пости закінчуються фразою: «Подаємо набої разом!». Відповідаючи ж на закид деяких коментувачів соцмережі, — мовляв, продає тістечка, а в кав'ярні ставлять свою націнку, Інна Якобенко відразу вносить ясність: «Мені підкидають продукти для випічки, зокрема борошно, цукор, час від часу — масло. Решта ж продуктів, витрати на енергоносії, бензин (адже сама щоразу доставляю автівкою свої вироби до кав'ярні), а також копійка праця на кухні — це мій волонтерський внесок у забезпечення нашої армії найнеобхіднішим».

«Маємо усвідомлювати, — додає вона, — що до перемоги в цій страшній російсько-українській війні мусить докластися кожен. От я долучаюся в такий спосіб. І якщо в когось мої кондитерські вироби викличуть позитивні емоції й бажання донатити на підтримку наших оборонців, отже, мої зусилля, недоспані ночі були не даремні».

РИНОК ПРАЦІ

На роботу потрібні жінки 45+

Уряд Німеччини допомагатиме полтавцям опановувати робітничі професії

Ганна ВОЛКОВА

Днями у Полтаві було представлено пілотний проект «Професійна освіта в Україні/Skills4Recovery». Захід відбувся за участі причетних до реалізації проекту — представників Міністерства освіти і науки, Міністерства економіки, профільних департаментів ОВА, професійно-технічної освіти області, бізнесу та німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ. Таким чином, Полтавщина ввійшла до шести регіонів, у яких пройде апробація «пілота», що спрямований на покращення потенціалу кваліфікованої робочої сили заради відновлення та економічної розбудови України. І якщо він виправдає очікування, його масштабують на всю державу.

Як розповіла спеціаліст пресслужби Полтавської ОВА Олеся Кучеренко, учасники заходу обговорювали нагальні питання відбудови інфраструктури, те, як війна вплинула на ринок праці. Адже значна кількість людей стала на захист Батьківщини, і серед них чимало втрат; багато ветеранів отримали інвалідність і вже не зможуть працювати за фахом, відтак потребують перенавчання за іншими спеціальностями. В області з'явилися численні внутрішньо переміщені особи, які досі не працевлаштовані. Хтось просто втратив роботу або розчарував-

ся в обраній спеціальності вже у зрілому віці. Тому надзвичайно важливо, щоб ці люди могли перекваліфікуватися, аби мати гідну зарплату, бути конкурентоздатні на ринку праці й відроджувати економіку.

Сьогодні особливо затребуваними на Полтавщині зокрема та й в Україні загалом є професії у галузі будівництва, сільського господарства, транспорту, послуг, логістики. Сфери обслуговування й логістики особливо важливі для людей з обмеженою працездатністю, аби вони могли швидше інтегруватися в суспільство.

Директор проекту Міхаель Пауло, який очолює німецьке товариство міжнародного співробітництва Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit (GIZ), зазначив, що уряд Німеччини співпрацюватиме з громадами та органами місцевої влади у створенні освітніх можливостей для всіх людей працездатного віку та в інтеграції внутрішньо переміщених осіб, учасників бойових дій. Адже для побудови нової української економіки необхідні не тільки інженери, а й кваліфікована робоча сила.

Надаватимуть освіту й перенавчатимуть людей не лише на базі ПТУ, а й на базі центрів зайнятості. Завдяки цьому народне господарство якомога швидше отримає підготовлених фахівців у найбільш «оголених» галузях.

Пілотний проєкт триватиме три роки.
Фото пресслужби Полтавської ОВА.

Сьогоднішні реалії вимагають подолання розриву між освітою і ринком праці, покращення транзитивності людей з освіти на ринок праці і навпаки, особливо коли йдеться про доросле населення і його адаптацію в новому регіоні.

Загалом у навчальні плани професійних закладів пропонується ввести 14 нових кваліфікацій. Вони не є абсолютно нові, але мають інноваційну складову. «Адже отримання Україною статусу кандидата на вступ у ЄС вимагає дублювання існуючого досвіду та впровадження нових технологій, виконання стандартів Євросоюзу щодо енергоефективності тощо. Завдання наразі в тому, щоб навчити такого фахівця, який буде затребуваний і який принесе додану вартість. Без цього міграційний приплив у тилі регіони ляже тягарем на місцеві бюджети», — наголосив Міхаель Пауло.

За даними досліджень GIZ, яка вже кілька років поспіль

співпрацює з технічними компаніями області, найбільшу проблему з роботою мають жінки у віці 45+. Реалізація проекту може змінити ситуацію для громадян цієї категорії, оскільки він знімає вікові обмеження для здобувачів освіти.

Перш ніж запускати пілотний проєкт, фахівці GIZ дослідили зміни на ринку праці, міграцію всередині країни та поза її межами, використали трудового потенціалу, те, наскільки пристосовані заклади освіти до нових реалій.

— Питання відновлення країни, підготовки фахівців — на порядку денному. Це дуже актуальна тема. І добре, що цей проєкт розрахований на різні верстви населення. На Полтавщині є чудові заклади професійно-технічної освіти, є гарна база та фахівці, тому вони потребують іще більшої підтримки міжнародних партнерів для розвитку, — наголосив перший заступник голови Полтавської обласної ради Олександр Лемешко.

ВЧИНОК

«Преміювали» захисників

Медики черкаської «екстренки» купили автомобільний тягач для ЗСУ

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині медики обласного центру екстреної медичної допомоги витратили свою премію до Дня Незалежності України на купівлю автомобіля для ЗСУ.

Як повідомили «УМ» у Черкаській обласній «швидкій», медики виступили з ініціативою перерахувати свої премії на користь однієї з частин Повітряних сил Збройних сил України.

«Загальна сума, яку зібрали всі наші працівники, становить 4 млн 304 тис. 343 грн, 78 коп. На ці кошти було закуплено автомобільний тягач із причепом для перевезення великогабових та великогабаритних вантажів (вантажопідйомність 87 тонн)», — розповідають у Черкаському обласному центрі екстреної медичної допомоги.

Аневдовзі цей автомобіль став на службу в ЗСУ для забезпечення мирного неба над територією України.

Цей автомобіль, придбаний коштом медиків черкаської «екстренки», вже на службі в ЗСУ.

Фото Черкаського обласного центру екстреної медичної допомоги.

До речі, на недавній сесії Черкаської обласної ради на підтримку Сил безпеки та обо-

рони депутати виділили з обласного бюджету 29 мільйонів гривень.

■ МОВНЕ ПИТАННЯ

Державній — так,
самодержавній — ні!

Мовному спротиву російській агресії був присвячений «круглий стіл» з назвою «Лінгвоцид як один з інструментів рашизму»

Валерія МУСХАРІНА, студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

Мова — зброя. Мова — ідентичність. Мова — основа побудови нації, її існування й процвітання, що також виконує надважливу зовнішню функцію: утвердження й виокремлення з-поміж інших держав світу. Лінгвоцид, котрий сьогодні застосовує росія до українського Слова, — це свідоме і цілеспрямоване знищення, яке давно почалося й ретельно готувалося, а в період повномасштабної війни загострилося як ніколи та вийшло назовні. Маємо усвідомлювати: кінцевою метою цієї жорсткої політики є повна ліквідація українців як окремої культурно-історичної спільноти, отож і діяти потрібно негайно. Саме ця важлива теза і стала предметом обговорення на «круглому столі» «Лінгвоцид як один з інструментів рашизму» 14 вересня в столичному Медіацентрі ДП «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв».

«Московський імперіалізм пожирає все, але з найбільшою лютюю він ставиться до української мови й України в цілому. Тут іде боротьба за ідентичність: є Україна — нема росії. І це те, що призводить їх до стану особливого сказу, який перетворюється на те, що маємо сьогодні: жахливу війну на винищення нас як етносу, нації й носіїв державної мови», — розпочинає промову Надзвичайний і Повноважний Посол, міністр закордонних справ України (2007—2009 рр.), керівник Центру дослідження росії, проректор Київського університету ім. Бориса Грінченка, співавтор видання «Заборонити рашизм» Володимир Огризко.

За його словами, в росії офіційно зареєстровано 131 мову, з яких 121 — під загрозою. Отож і цей геноцидальний підхід до мов навіть тих народів, що живуть у складі рф, продовжується.

Тема рашизму — розлога й міжнаціональна, адже роками проявляє себе як у нашій державі, так і за кордоном. Нещодавно Київський університет ім. Бориса Грінченка представив систематизоване видання «Заборонити рашизм» — перше у галузі вивчення цієї всепоглинаючої московської політики: із самого зародження до активного розвитку.

«Дуже важливо, що ця тема виходить на рівень міжнародних організацій. Хочу нагадати: поняття рашизму вже зафіксовано в резолюціях парламентської асамблеї НАТО і ОБСЄ (в останній позначено як ідеологію сучасної російської держави). Думаю, це лише початок: на черзі — Рада Європи, Комісія з прав людини, Генеральна асамблея ООН. Ми повинні зробити так, щоб поняття «рашизм» стояло в одному ряду з італійським фашизмом, німецьким нацизмом і радянським комунізмом», — до-

дає пан Огризко.

«Війну з українською мовою росія почала одразу після Переяславської угоди, — продовжує дискусію мовознавиця, докторка філологічних наук, професорка, академік Академії наук Вищої школи України, фахівчиня в галузі соціолінгвістики, історії української літературної мови, стилістики, ономастики та співавторка видання «Заборонити рашизм» Лариса Масенко. Вона зазначає про колонізацію абсолютно хибної теорії існування спільної східнослов'янської єдності: належності українців, білорусів і росіян до «братнього народу». За словами мовознавиці, ця теза й дала росії можливість приєднати Київську Русь до своєї історії. А путін побудував пам'ятник Володимирові Великому майже в центрі москви — власне, аби підкреслити, що Київська Русь була їхньою державою. Однак насправді у період виникнення Київської держави на місці московського царства все ще були болота...»

Як наголошує пані Масенко, Україна пережила страшний геноцид 1930-х років і політику штучного зближення української та російської мов. Російсько-український словник, який тоді було видано в москві, наші інтелігенти окреслювали російсько-російським, бо там була вилучена вся відома українська лексика...

«Війна — безумовно, величезна трагедія для нашого народу. Але водночас вона має позитивний результат: багато хто вважав «какая різниця, на каком языке гаварить», а нині російську мову вже сприймає як ворожу. Перехід на українську, зокрема у творчості, дійсно відбувається дуже активно. «Слово, моя ти єдина зброе, Ми не повинні загинути обоє! Може, в руках невідомих братів Станеш ти кращим мечем на катів», — завершує вона свою промову відомими рядками Лесі Українки.

«Проблеми, які з'являються у нас із російською агресією, потребують обдумування, — зазначає літературознавець, політик, доктор філологічних наук, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України Микола Жулинський. — Я би хотів провести невеликий історичний екскурс: у червні 1848 року відбувся перший Слов'янський Конгрес у Празі. Туди прибули не тільки чехи, словаки, хорвати, серби, чорногорці, поляки та українці, а й російська делегація, яка взагалі то й не мала права брати участь, бо росіян не вважали слов'янами (угро-фінська і тюркська основа навіть сьогодні не дає підстав вважати цей колосальний конгломерат етносів слов'янами). Отож їхньою метою було добитися зворотного. Це вдалося у 1867 році, коли з'їзд, присвячений тисячоліттю слов'янської писемності і літератури, відбувся у москві та санкт-петербурзі, а росіяни таким чином домогли-

ся слов'янського визнання».

Літературознавець зазначає, що саме з політичними організаціями (зокрема Кирило-Мефодіївським братством) так активно боролася росія і намагалася просунути ідею на вже згаданих слов'янських з'їздах, аби російська мова стала міжслов'янською для спілкування. Він пояснює зв'язок цієї ідеї зі Співдружністю незалежних держав: провадили таку саму, по суті, політику, що мала максимально об'єднати країни, які з'явилися внаслідок розпаду СРСР, а головним було зробити російську мову мовою міжнаціонального спілкування.

«Наша, на мою думку, найголовніша сьогодення проблема — це формування єдиного в Україні культурно-інформаційного простору, що має забезпечуватися державною мовою. Є три масштабні горизонти: культурний, освітнянський та релігійний, котрі ми повинні забезпечити відповідною державною політикою», — наголошує пан Жулинський. Гримуючи у руках Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року, він додає: «Це остання версія, яку підготувала НАН України, передавалася свого часу у відповідні органи влади, але, на жаль, не була прийнята. Маємо порушити питання, щоб її розглянула Верховна Рада. Нам потрібна україноцентрична гуманітарна політика, бо це і є основа національної безпеки України».

«Перефразовуючи відомий вислів французького історика Алена Безансона — «Мистецтво брехні таке ж старе, як і сама росія», можна казати, що тема лінгвоциду в Україні така ж давня, як і російська імперія, — приєднується до розмови журналіст, культуролог, публіцист, фахівець із мовної політики, громадський активіст, перекладач та член Національної спілки журналістів і письменників України Тарас Марусик. — Головною причиною ухвалення Валувєвського циркуляру був перший український переклад Біблії Пилипа Морачевського... Потім українці зіштовхнулися з жорстокою заборорою української мови та переслідуванням її носіїв. У той час активно формувалася стереотип української як неprestижної сільської мови, якою неможливо творити високе, наукове і якому, за висновками (а фактично доносом) колишнього генерал-губернатора Аннекова, неможливо «передати абстрактні поняття чи промисел Божий».

Пан Тарас згадує й «більмо в імперському оці» — український правопис, що також підлягав забороні: в наказі Головного управління у справах друку від січня 1886 року йшлося про знищення 12 тисяч примірників творів, надрукованих тодішнім українським правописом — «кулішівкою».

«Як у цьому зв'язку не згадати реалії Незалежної України, де, скажу метафорично, спадкоєм-

Участь у круглому столі, окрім поважних спікерів (на фото вгорі), узяла велика кількість молоді (фото внизу).

ці Валувєва за часів президентства Леоніда Кучми заблокували 19 правописних змін, ініційованих відомим мовознавцем Василем Німчуком після 1999-го? Для цього виявилось достатньо президентського розпорядження. Усі роки нашої Незалежності рф постійно виділяла величезні кошти та корумпувала високопосадовців України, щоб не допустити виконання одного з найважливіших постулатів Конституції — статті 10-ї. Російська мова виявилася ефективною зброєю в руках очільників росії з метою встановлення кордонів між державами з неодноразово озвученими російським президентом погрозами: росія там, де російська мова», — додає він.

«Ми повинні розуміти: і лінгвоцид, і рашизм — це справжній геноцид, перший після Другої світової війни, — ділиться думками політик, науковець, громадський діяч, Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень. — Мало дискусій. Треба більше практики, міжнародної підтримки й, звичайно, оновлення змісту внутрішнього законодавства з тим, щоб вистачало своїх інструментів у притягненні до відповідальності з моменту настання української Перемоги... Державна програма зі сприяння опануванню української мови буде, контроль з дотримання мовного законодавства у сфері освіти буде...».

За 41 рік на дипломатичній службі (УРСР, а потім Незалежної України) український дипломат, Надзвичайний і Повноважний Посол України Ігор Турянський пригадує: довелося багато разів стикатися з нерозумінням України та української мови. Як от під час зустрічі з австрійським послом у Туреччині: «А якою мовою спілкуєтесь? Російською?» — На що відповідаю: «Я ж не питаю у вас, якою мовою ви спілкуєтесь? Австрійською? Такої немає, є німецька».

На думку пана Турянського, передусім українська влада винна в тому, що наша державна мова не набула необхідного розповсюдження за останні 32 роки. Хоча за часи Незалежності було зроблено дуже багато, усе ж цього недостатньо. «Тому сьогодні ми бореємось за утвердження української мови у спілкуванні не тільки держслужбовців, а й більш широкого загалу», — додає він.

Провівши довгі роки в росії, громадський, політичний діяч, дипломат, Надзвичайний і Повноважний Посланник України Станіслав Лазебник навів кілька прикладів пригноблення української мови в рф. Приміром, історію викладання української в московському ліцеї: там батьків учнів викликали на певні «співбесіди», отож і кількість дітей, що хотіли вивчати українську мову, катастрофічно зменшувалася. Або ж предмет «кубанське народне наречіє», що викладався з київських підручників у Школі народного мистецтва на Кубані, поки не наскочила інспекція і не заборонила, а книжки не були спалені під час прямого етеру в Краснодарі.

«Мені запам'ятався виступ на одному з форумів Української федеральної організації (до речі, вони всі були ліквідовані ще до повномасштабної війни). Один із чоловіків сказав: «У росії люто ненавидять українську мову, але й водночас її бояться», — зазначив наприкінці промови пан Лазебник.

«Ті, хто клепають нам закови, плекають хижу думку здавна. Аби у нас було дві мови: державна та самодержавна», — влучно процитував власну епіграму-реакцію на ухвалення закону Ківалова—Колесніченка український дипломат, відомий перекладач, експерт Центру дослідження росії Сергій Борщевський. Він наголосив на потребі створення фахових двомовних словників в Україні: «... Я не маю українсько-іспанського чи іспансько-українського, біологічного, хімічного, філософського тощо словників. Таких не існує. І на це треба звертати увагу».

«Ключовим питанням нашого дійства є рашизм, його аналіз, діагностика й вивчення витоків, — наголосив Надзвичайний і Повноважний Посол України, двічі ректор Дипломатичної академії, науковець Національного педагогічного університету ім. Михайла Драгоманова та співавтор видання «Заборонити рашизм» Борис Гуменюк. — Аби подолати, перемогти і вилучити його раз і назавжди, потрібно глибоко вивчати з усіх аспектів. Політологи, історики, філологи, психологи і, врешті-решт, юристи-міжнародники повинні цей пазл скласти. Адже був неминучий Нюрнберг — неминуча й Гага». ■

Костянтин РОДИК

Зірка Галини Пагутяк зійшла на бентежно-моду небосхилі готичної моди. Той тренд був сформований прозою Валерія Шевчука та публікаторською діяльністю Юрія Винничука, який оприлюднив чималі корпуси зігнорованих офіційною історією літератури текстів Шевчукових попередників (у цій царині) з XIX століття. З іншого боку, цю літературну фішку неабияк рухали Марина та Сергій Дяченки, простуючи від фентезійної форми до психоаналітичних сенсів. Умовна «містика» мала тоді такий рівень тяжіння, що мало хто з відомих авторів міг ухилитися. Данину сплатили чи не всі; приміром Оксана Забужко у ранній повісті «Казка про калинову сопілку» (2000). Втім, Галина Пагутяк потрапила в цю колію... випадково.

Так, її «Урізька готика» і «Слуга з Добромиля» цілком улягали тодішній моді на готичний роман. Так, особисті естетичні преференції лежали недалеко — «милий серцю німецький романтизм» (Сни Юлії і Германа. — К.: Ярославів Вал, 2011). Але чим Галина Пагутяк точно не є — то це письменниця моди. Тріумф «Слуги» аж ніяк не спонукав її збирати дивіденди успіху. Радше навпаки: «Писати далі в стилі «Слуги з Добромиля» лише тому, що комусь сподобався цей роман — ні, я такого ніколи не робила і не буду» (Сентиментальні мандрівки Галичиною. — Л.: Піраміда, 2014).

До речі, у цій цитаті добре проглядає ставлення нашої авторки до читача взагалі. Ні, це не нарцистична зневага, бо водночас ми знаходимо й таке зізнання: «Ніщо так не стимулює, як те, що ти робиш для когось іншого» (там само). Виходить, читачі, які вподобали «Слугу», не належать до стимуляторів творчості, а звідси випливає геть несподіване: роман писався не так «для когось іншого», як для себе. В автобіографії пані Пагутяк прояснює ситуацію: «Мабуть, я таки відьма у творчості. Варто мені щось описати, і воно вже ніколи не трапляється зі мною. Своєрідна форма захисту» (Потонулі в снігах. — Л.: Піраміда, 2010). Інакше кажучи, творить не так «літературу», як приватні обереги. А що робить вона це щиро, затято й вигадливо — тобто захопливо, — то й читач пробає її нехтування модними смаками. Нетрадиційні, а проте міцні стосунки письменниці з читачем можна пояснити і з точки зору нейробіології: «Магнетична сила несвідомої любові до себе», — каже про такий феномен фахівець Девід Іглмен. (Інкогніто. Таємне життя мозку. — К.: BookChef, 2022). І все те таке улягає гіпотезі про кастанедіанство Пагутяк: форма — ніщо, пошук — усе.

Утім, книжковий ринок не годен байдуше спостерігати за преміальними спалахами. Попри небажання письменниці далі писати у стилі «Слуги з Добромиля», видавчиня тієї лавреатської книжки Марина Гримич пропонує видати «Урізьку готику», доти відому лише за журнальним варіантом. Під Пагутяк навіть придумано серію з відверто зазвальною назвою: «Склянка крові з льодом» (К.: Дуліби, 2009). Зрештою, з того нічого не вийшло, перемогло Пагутякове «не робила і не буду».

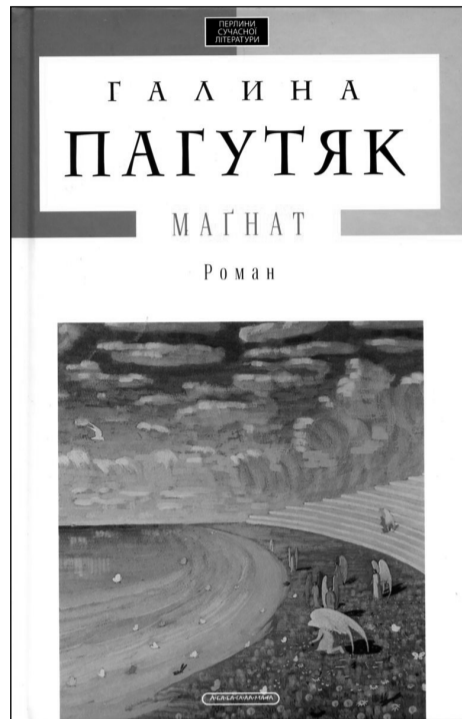
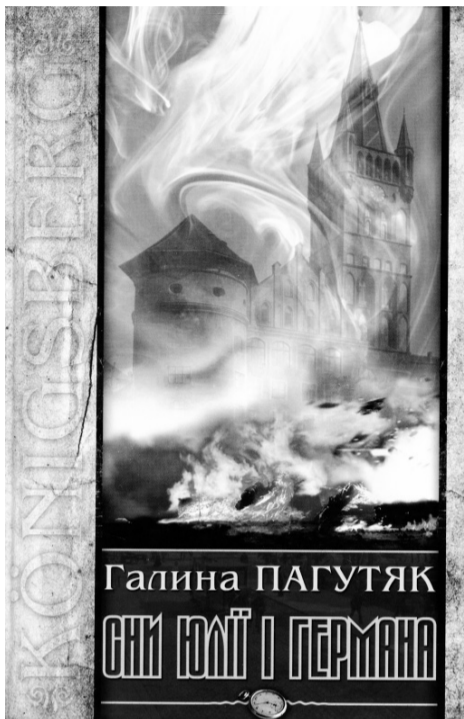
Але дві поспіль «готичні» книжки неочікувано показали: саме містика (у популярному розумінні) — найслабша ланка обидвох романів. Направду вони — про віру як екзистенційний стрижень буття; віру як систему суворих заборон табу; про табу як конфлікт із засадничим людським проявом — її цікавістю. Власне, Старий Заповіт саме про це: про невідворотність покарання за несанкціоновану цікавість. Пагутяк насмілилася на незгоду з таким дискурсом. А це куди більш моторошні речі, аніж склянка крові з льодом.

Британський літературознавець Вілл Сторр багато пише про відчуття насолоди — від фізичної до інтелектуальної, — яке рухає літпроцесом. Зокрема, покликаючись на тих-таки сучасних

■ КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Відвага

не мовчати і не брехати

нейробіологів, значить, що «прагнення розгадати таємницю чи бажання знати, як розгортаються події, достоту такі самі, як і жага до наркотиків, сексу чи їжі» (Наука сторітелінгу. Чому історія впливають на нас і як ними впливати на інших. — К.: Наш формат, 2022). Історія з Адамом, Євою та яблуком набуває в такому навісвітленні дещо іншого значення, чи не так? Що для тих персонажів увидалося пеклом? Наступна розплата за реальний переступ чи вічно-покірне перебування у межах чужої, незрозумілої волі? І що таке — через антитезу — рай? Спокій невігластва чи можливість самоствердження, бодай через ризиковані ігри із тим яблуком?

З точки зору сучасної науки цю дилему можна змалювати так: «Без хоча б мінімального наближення до бажаного нам залишаться самі розчарування, депресія та зневіра. Смерть заживо» (В. Сторр). Якщо пригледітися, то чи не всі романи Галини Пагутяк — саме про те. Вже атмосфера «Урізької готики» пересичена депресивною упокореністю всіляким табу, що плекають невігластво. Тих, хто намагався був мислити незалежно, затуркана спільнота оголошує провідником зла («пан дідич не усвідомлював небезпечності нічних посиденьок... Зрештою, ніхто не владний над хворобою»). А суспільно небезпечні хвороби, оте архитипічне лихо з розуму, відомо як лікували в усі часи — вогнем та залізом. Дидактика мстивої отрути, ресентименту, наочна: «Хто не знає, той у безпеці».

Але про ресентимент людство здогадалося лише за кілька століть після мильних Галини Пагутяк барокових часів. Те, що Фукуяма недавно осмислював як «кінець історії», а Снайдер нині — як «політику вічності», закладене у Біблії: так було, є і буде; все інше — від лукавого. І що більше знаття, то більше смутку. Незгода з цією канонічною маніпуляцією — суть творчості Пагутяк. Її ідеал спільноти — де «не треба мовчати, не треба брехати», як вчить у крайній книжці «Око Світу» (К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023). Й оця інтелектуальна відвага авторки саме й компенсує справедливі критичні закиди щодо недостатньої сюжетної динаміки і переважаності рефлексій. Екшн Пагутяк — саме в бентежно-еретичних думках її персонажів. Як і в будь-якому романі ідей.

«Переваги» невігластва, що ґрунтуються на беззастережній вірі та безмов-

ному прийнятті усіх табу, — це експозиція й наступного роману «Зачаровані музиканти» (К.: Ярославів Вал, 2010): «Доки не знаєш усього, доти твоя воля». У перебігу історії з'ясується, що воля ця — не твоя і геть не добра. А не знати цього — шлях до глухого кута, ота сама смерть заживо. Тут ще менше «містики», але більше оптимізму: пошук виходу з лабіринту перекручених думок перетворюється з передчуття на дорожню карту — і «се давало неабияку полегкість знати, що існують двері, через які можна вийти». Власне, це і є загальна романна схема Пагутяк: потрапляємо на похмурі болота колективного глупства, відшукуємо непримітну стежку вільної мислі, знаходимо мапу скарбів (у термінології Пагутяк — «двері»), а далі — можливо — вийдемо з-під влади морока й перед очі постане «найкраще місце на світі — сонячна галявина». Така кінцева зупинка, до речі, задекларована ще у давній дебютній книжці Галини Пагутяк «Діти» (1982). Такий-от шлях сталкера, який найкраще описується мовою Кастанеди. Ну, або фентезійними засобами, як оце в «Зачарованих музикантах». Що, зрештою, майже одне й те саме.

«Сни Юлії і Германа» (К.: Ярославів Вал, 2011) — найбільш сновидний роман пані Пагутяк. Декларація «Мое справжнє життя — це сни» однаково належить цю героїні, що авторці. Сни, за своїми смислами схожі на видіння Кафки, а за формою — на навіювання Керрола. Спробуйте відгадати, кому належать ці слова, Алісі чи Юлії: «Я завжди йду не в той бік, що слід», — у відчай подумала вона і провалилась у сон».

Усе за генеральною лінією: головний сюжетний морок — штурм Кенігсбергу советами 1945 року. Далі «передсвіта... зникає знітуче відчуття темряви» — тобто з'являється надія на вихід, «двері для тих, кому більше нема куди йти». За ними — райський міраж: «Перетікання тіней у лісі... сонце пустує між листям». Але на відміну від різних інтерпретацій «дверей» у попередніх творах, тут з'являється важлива передумова виходу: «Коли не знаєш, звідки ти прийшов, тобі нема куди повертатись». А відтак, складні екзистенційні розмишлення: «Як стане поводити себе божевільний у нормальному світі, збожеволілому від ненависти? Як не крути, але у випадку з Кенігсбергом ми маємо справу із зіткненням двох світів, і без роздвоєння

свідомості тут не обійтися».

Так, це привіт і Семюелю Гантінгтону, і Деніелу Кізу. «Сни» — значною мірою формальний експеримент, де авторка відштовхується, як на батуті, від різних літературних практик. Ось перетин з траєкторією Умберто Еко: «Ніщо не буває випадково. Світ протинають нитки, котрі ведуть від речі до думки, від думки до людини, від людини до події». Онде відлунує теорія Фьодора Достоєвського (пекло — це те, чого ти не можеш більше любити): «Місто, яке змінює долю, калічить душу, позбавляє гідності. Місто, яке відбирає найдорожче». Тут — алюзія на популярні у фантастиці драматичні сюжети з «петлею часу» (згадати бодай фільм Крістофера Нолана «Початок» 2010 року): «Час влаштував проти неї змову... Ні, хитає головою дівчинка, цього не буде. НІКОЛИ НЕ БУДЕ. Я не потраплю в цей час. Я живу в іншому вимірі». Я би ще додав один із кращих романів Ніла Геймана «Небудь-де», але його наша авторка тоді могла й не читати, український переклад вийшов лише 2017-го: «Схоже, що інші з'явилися з-під землі. Звісно, хто ж не знає, що Кеніга внизу більше, ніж угорі». Замініть топонім на «Лондон», і ви побачите різку паралелі.

Книжка «Сни Юлії і Германа» супроводжена «Кенігсберзьким щоденником» — календарною фіксацією того, як визирив-писався твір. І там є таке: «Можливо, це буде мій останній роман». Проте за три роки новий роман таки з'явився: «Магнат» (К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2014). За тодішнім рейтингом він увійшов до трійки кращих романів сезону і якістю письма перевершував досі написане; може, й «Слугу з Добромиля».

Як це полюбляє пані Пагутяк, вона і тут відштовхується від добре знаного жарового зразка: «знайдений рукопис». Ходить про відомий сучасникам, але зниклий твір маґната-мецената початку XVII століття Яна Щасного Гербура з того ж таки Добромиля. Авжеж, після «Слуги» «усе оберталось довкола Добромиля та його трьох гір, і хто потрапляв у се коло, то не міг з нього вирватись». Ну, «не міг вирватись» — це заслуга не так нинішнього райцентру, як пані Галини. У «Маґнаті» — підсилена детективною матрицею: «Ян Щасний до самої смерті не здогадувався, що його виключили зі списків аристократії і повільно знищували... Інтуїтивно він шукає зв'язок між подіями, розуміючи, що той важливіший за самі події».

Екшн, який завжди у нашої письменниці, відбувається на рівні рефлексії. Але й подієва складова помітно підсилена: шляхтича-оповідача запрошують взяти участь у похороні в химерний спосіб: перевдягнутися-перевтілитися в небіжчика і мовчазно (здебільшого) грати його образ, «відганяючи усі чотири місяці смерті від нього, нагадуючи живим не лише його образ та подоби, а й тривожаючи їх сумління. То на похороні буде мир і прощення, а перед тим мусить бути покута». Щодо покути — не все однозначне. А от саме перевтілення переймає авторку найбільше: «Хай у пана будуть вуса, і борода, і вбранко, всьо, як належить у погребовій виставі, але не дай Боже влазити в шкуру та серце небіжчика, бо довіку не вильзеш!».

Колься я помилково вважав Галину Пагутяк чи не клоном Валерія Шевчука. Тепер, прочитавши чи не всі її книжки, бачу: вони просто прямують паралельними курсами. Так, в обох спільний «головний герой» — рефлексія. Шевчук ніколи не забуває про зовнішню динаміку, й вона часом карколомна. У нього погляд ніби згори, ніби через окуляр дрона. У Пагутяк — наче через збільшувальне скло. А там, під мікроскопом, динаміка виглядає, часом, набагато інтенсивнішою. Їхнє спільне небароко — не імітація староукраїнського барокового письма, а реконструкція тодішнього способу мислення. А відтак — переосмислення. У кожного виникає власна авторська антропологія. У Пагутяк в «Маґнаті» — «люди, людська і нелюди». Зазирніть до Кастанеди. ■

■ ЧАС «Т»

Того дня, коли не народилася жодна дівчинка

Показавши прем'єру українського мюзиклу «Піночкія», Київська опера на Подолі анонсувала показ «Сойчиного крила»

Максим СТРИХА

Більшість солідних оперних театрів світу успішно поєднують у репертуарі «високу» оперу з веселою чи мелодраматичною оперетою. Напевно, тому й Київська опера на Подолі, яка безуспішно намагається стати законодавцем музичної моди столиці, розпочала 42-й сезон прем'єрою нового українського мюзиклу «Піночкія» композитора Бориса Севастьянова на лібрето Дмитра Тодорюка.

Ця прем'єра стала ще одним спростуванням давньої латинської приказки — *Inter arma silent Musae* — «Коли гримить зброя, музи мовчать». Вистава народилася у воєнний час, і дуже швидко: від дня, коли було написано останню ноту в партитурі, проминуло тільки пів року. І переповнена зала театру стала свідком по-справжньому бродвейського дійства: з драматургічною інтригою, яскравою музикою, запальними танцями, цікавими сценографією і костюмами.

В основу лібрето лягла класична казка Карло Коллоді, але переписана цілком по-новому. В якомусь закритому небесному пансіоні душі готують до вселення в тіла новонароджених. Нетерплячі Душі несла дочекається цього моменту, а тут, як на лихо, за цілий день на Землі не народилося жодної дівчинки. І Фея вселяє Нетерплячу... в дерев'яну ляльку, яку вбогий майстер Джепетто зробив на замовлення лихого і всевладного Кара-Босса.

Наділена людською душею, неслухняна, але дуже талано-

вита лялька Піночкія потрапляє в пригоди, що тільки віддалено нагадують окремі сюжети з казки Коллоді. Вона швидко змушена зрозуміти, що таке шоу-бізнес, що таке підлість та обман, що таке, врешті-решт, диктатура, — і доростає до самопожертви, яка рятує пригноблених Кара-Боссом городян. Але, звісно, мюзикл повинен мати щасливий кінець: Фея перетворює Піночкію на справжню дівчинку, яка відтепер зможе зростати, навчатися і тішити свого тата Джепетто.

У цій виставі оперні артисти повинні поводитися цілком по-інакшому, аніж навіть у прочитаній цілком по-новому класичній опері Доніцетті, Моцарта чи Пуччіні. Вони мусять співати в незвичній для них джазовій манері і водночас рухатися, як професійні танцівники. Так сталося, що на прем'єрі поруч зі мною сиділа відома солістка Національної філармонії — дуже професійна й пластична камерна співачка, що не оминає й джазовий репертуар. Після вистави вона зізналася, що в захваті від професіоналізму колег, які зробили все це на сцені бездоганно (чи майже бездоганно).

У програмці заявлено три виконавиці головної партії Нетерплячої Душі — Піночкії — Дівчинки. Марія Антоневська, Ганна Шевченко і Наталя Чепченко ще минулої весни полонили моє серце, «Весілі Фігаро» Моцарта, «виліпивши» яскраві образи Керубіно, Сюзання та Барбаріни. У тій суботній прем'єрній виставі «Піночкія», яку слухав я, стриж-

«Піночкія» — бродвейське дійство у Київській опері на Подолі: з драматургічною інтригою, яскравою музикою, запальними танцями, цікавими сценографією і костюмами. Фото театру.

нем усього дійства стала молода Наталя Чепченко, якій до снаги виявився і складний, по-справжньому драматичний вокал, і вишукана пластика (чимось — доречна репліка пластички знаменитого виконання Патрісією Петібон арії Ляльки з Оффенбахових «Казок Гоффмана», знятого нещодавно з ютубу через його ризикованість).

Хорошим обрамленням для головної героїні стали Євген Бічастий (Джепетто), Дарія Назимчук (Фея, і вона ж — підступна Кішка в другій дії), Володимир Щур (Вчитель, і він же — Лис), Тамара Ходакова (Коллодіна), Андрій Гонюков (несподівано перетворений на колоритного Арлекіна), Данило Коток (П'єро). Чудові вокальні дані продемонстрував у партії Кара-Босса Олександр Киреев. Але не з вини співака цей образ виявився менш виразний і зло-

вісний, аніж мусив би. Очевидно, режисер, лібретист і композитор мали б ще подумати над рисунком цієї партії (а так само й партій прислужників Кара-Босса — його Охоронця та Фаворитки).

Але це — одна з тих дрібних причіпок, які завжди виникають на прем'єрі. В цілому ж вистава, безумовно, вдалася. В цьому — велика заслуга режисера-постановника Віталія Пальчикова, диригента-постановника Євгена Воронка, балетмейстерки-постановниці Дарії Возняковської, сценографа Данила Василенка, художника чудових костюмів Дмитра Куряти, хормейстерки Анжели Масленнікової, постановника світла Андрія Севастьянова. І, звісно, директора-художнього керівника театру Петра Качанова, який за чотири роки зумів перетворити муніципальний театр для дітей

та юнацтва на оперного флагмана України.

Театрові вдалося те, чого він тут прагнув: створити проєкт для всієї родини. Адже на виставі був присутній і політичний та мистецький бомонд (починаючи від виконувача обов'язків міністра культури Ростислава Карадєєва, який, до його честі, є частим відвідувачем не лише протокольних подій), і наймолодші слухачі, для яких це, можливо, був перший похід до театру. Щиро раділи дійству і перші, і другі.

Вже після трьох перших аншлагових показів «Піночкія» театр одразу ж розпочинає роботу над черговою прем'єрою, розповів директор театру Петро Качанов. Це буде зовсім інша за жанром і музикою вистава — балет «Сойчине крило» геніального і незаслужено рідко виконаного Анатолія Кос-Анатольського на сюжет однойменної пізньої новели Івана Франка. Прем'єру заплановано на грудень.

Звісно, можуть розраховувати на цікаві новини і шанувальники класичної опери. Адже театр залишається єдиним в Україні, де вона звучить винятково у вишуканих українських поетичних перекладах, — і вже став гідним аналогом Англійської національної опери в Лондоні, де весь світовий репертуар послідовно виконують лише англійською, повертаючи опері її первісний сенс музичної драми, втрачений після переходу до незрозумілих для публіки «мов оригіналів».

Отже, новий 42-й сезон Київської опери розпочато. Серйозність підготовки до нього засвідчує не лише амбітна прем'єра нового мюзиклу, а й нові стильні фотопортрети солістів на стінах фое — адже театр складається і з таких дрібниць теж. Тож чекаємо нових яскравих вистав і тримаємо кулаки за героїчні ЗСУ, які роблять ці вистави можливими. ■

Свдокія ФЕЩЕНКО

Упродовж дев'яти днів цього року відбувався XXV Міжнародний фестиваль «Мельпомена Таврії» — мистецька візитівка Херсона. У рік перед повномасштабним вторгненням росії в Україну театральні події південного міста на Дніпрі зібрали близько 15 тисяч глядачів. Тепер, коли прифронтовий Херсон російські війська продовжують часто обстрілювати, такого розмаху саме в Херсонському театрі імені Миколи Куліша організатори не влаштували. Але заявили чітко не лише слоганом фестивалю: «Ми вдома». Без показів у Херсоні був лише єдиний раз: «Мельпомену Таврії-2022» у період тимчасової окупації проводили у Львові та Києві.

Загалом у межах цьогорічного ювілейного фестивалю відбулося 75 показів 69 вистав 68 театрів. Географія фестивалю-2023: Португалія, Туреччина, Словаччина, Німеччина та Україна.

Як фестивалю власне Херсон? Найперше — у безпечних місцях. Як і в інших містах, офіційно відкрили фестиваль 8 вересня, після чого пройшов показ моновистави «Позивний «Горобчик» за п'єсою Наталки Ворожбит «Погані дороги». Також у Херсоні були дві гастрольні вистави від Центру сучасного мистецтва «ДАХ» за Шекспіром «Кабаре «Шекспір» Частина|Гамлет» та від «ТОТЕАТ-Ру» — Олени Вахрамєєвої «ТУТІЗАР».

Працювала літературна сцена. А це зустрічі з Оленою Малишенко, Тетяною Пилипець, Богданом Циганком та Олександром Набоком з «Піратської бухти», Наталією Шушлякською, Яною Голубятніковою та Тетяною Власовою.

Херсонцям передавали відеопривіт зі столиці Артемій Кірсанов, Сергій Дзюба

■ ФЕСТ

Мельпомена Херсона вдома

Під егідою ювілейного театального фестивалю показали 75 вистав у 5 країнах

та Валерія Борщевська. Вони спеціально до фестивалю підготували тизер до фільму «О вороже, коли тобі проститься...». Героями документальної кінострічки стали херсонці: Олександр Книга, директор Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша, і головний режисер театру Сергій Павлюк. Обидва пережили російську окупацію, але не втратили оптимізму і віри в перемогу України, були ініціаторами руху спротиву після тимчасової окупації міста. Олександр Книга побував у російському полоні, але — попри загрозу для життя — не пішов на співпрацю з ворогом, не піддався на пропозиції агресорів працювати на них. Фільм покаже всі етапи постановки вистави «Заборонений» про Василя Стуса у Херсонському театрі: від читки до прем'єри. Як і Василь Стус свого часу, герої фільму виступили проти рабства і конформізму. Глядачі переконаються в незламності українців, їхньому вільному душі, що передається з покоління в покоління.

У Херсоні в межах «Мельпомени Таврії» також відбувся акустичний концерт на музичній платформі, участь у якому взяли гітаристи Віктор Ревенко, Геннадій Білозубов, Ольга Продченко, Володимир Тука, Петро Кривий, Сергій Видута, співачка Мрія та рок-гурт «Кри-

голам». 16 вересня колектив Херсонського театру імені Миколи Куліша долучився до Всесвітнього дня прибирання, після чого відбулося офіційне закриття XXV Міжнародного театального фестивалю «Мельпомена Таврії».

У столиці на власних сценах, як фестивалі, театри-учасники за 9 днів показали два десятки вистав. Театр імені Івана Франка представив «Украдене щастя» режисера Дмитра Богомазова. Театр на Липках — так само за творчістю Івана Франка — «Лиса Микиту» Катерини Чепури. А ще з української класики — дві «Енеїди».

Під грифом «Мельпомени Таврії» у Львові показали десяток вистав. Зокрема, Львівський національний академічний театр опери та балету представив свою версію «Запорожця за Дунаєм» режисерки Оксани Тараненко. У ній знаменита арія Андрія («Блаженний день, блаженний час, Сіє знов нам добра воля») звучить на початку.

На театральних сценах Одеси показали шість вистав місцевих колективів, один концерт поезії та джазу і три гастрольні постановки: «Позивний «Горобчик» Херсонського театру імені Миколи Куліша, «Двоє» київського Малого театру та «Про що мовчать чоловіки, або Дикун Forever» Івано-Франківсь-

«Мельпомена Таврії» повернулася в Херсон. Фото театру.

кої філармонії з Олексієм Гнатковським у головній ролі.

А Дніпровський академічний театр опери та балету показав у день закриття 25-ї «Мельпомени Таврії» фестивалю прем'єру «Хитрий Лис», першу прем'єру ювілейного 50-го сезону. Твір написав композитор Іван Небесний, режисер й автор лібрето — Василь Вовкун. Першою цю оперу показала Львівська національна опера. Й ось через 3 роки — успішна спільна постановка з дніпровськими виконавцями на їхній сцені.

«Дякуємо кожному, хто долучився та підтримав нас! Готуємось до XXVI «Мельпомени Таврії» у мирному Херсоні!» — кажуть організатори легендарного фестивалю. ■

Юрій Вернидуб
головний тренер ФК «Кривбас» (Кривий Ріг)

«Для нас цей успіх дуже важливий. Попереду — щільний графік та сильні суперники. Часу для відпочинку немає. Треба скоріше забувати про цю перемогу, відновлюватися та готуватися до наступних матчів».

■ ФУТБОЛ

Час важливих перемін

У трійці лідерів національного чемпіонату постійно з'являються нові колективи

Григорій ХАТА

Для національної збірної України вересень вийшов не надто продуктивний. У двох матчах відбору на ЧС-2024 команда Сергія Реброва набрала лише одне очко. Грати «синьо-жовтим» спарені поєдинки проти фіналістів минулого Євро було неймовірно складно. І якщо з англійцями максимальна викладка дозволила взяти очко, то на гру проти італійців на легендарному «Сан Сіро» сил не вистачило.

«Дуже складно грати через два дні. Ми намагалися більше пресингувати суперника, але я бачив по хлопцях, що їм дуже важко, — у грі з Англією вони віддали багато сил», — сказав головний тренер української збірної Сергій Ребров.

Поразка Італії — прямому конкуренту в боротьбі за прохідну другу позицію в групі — відкинула українську збірну на третю сходинку в турнірній таблиці. При цьому за спиною в «синьо-жовтих», маючи аналогічну кількість очок, перебуває Північна Македонія.

Хай там як, а наставник української команди наголошує: «Якщо дивитися на турнірне становище, то ми маємо шанси. А шанси є, навіть коли їх немає. Ми потрапили в дуже складну групу. На наступні два поєдинки ми будемо готуватися дуже серйозно».

У жовтні на збірну України чекають матчі з Північною Македонією та Мальтою. А на завершення групового раунду команда Реброва у листопаді проведе повторну зустріч з італійцями.

Тим часом у футбольній Європі знову граються поєдинки національних чемпіонатів, а також розпочинаються баталії основного раунду єврокубкових турнірів.

Нагадаємо, що Україну на цьому ета-

Уперше після тривалої перерви «Дніпро-1» провів матч на домашній арені.
Фото з сайту scdnipro1.com.ua.

пі представлятимуть «Шахтар» (у Лізі чемпіонів) та «Зоря» (у Лізі конференцій). Перед цьогорічним дебютом у суперлізі «гірники» скромно обіграли «Оболонь» — 1:0. «Нашою проблемою було те, що футболісти вже думали про наступний матч», — пояснив невідомий дії своїх підопічних Патрік ван Леувен, команда котрого в середу в Гамбурзі зіграє з «Порту».

«Зоря» ж свій стартовий поєдинок у груповому раунді Ліги конференцій проведе в польському Любліні — проти бельгійського «Гента». А перед цим лугансь-

кий клуб програв поєдинок національного чемпіонату «Металісту-1925».

Починаючи з останніх днів серпня, з «Зорею» працює новий тренер. Ненад Лалатович, якого покликали на заміну ван Леувену, протримався на тренерському містку луганчан зовсім трохи. Незадовільні результати команди на старті сезону змусили його подати у відставку. Тож тепер «Зорею» опікується Валерій Кривенцов. «Мій дебют не вдався», — визнав новий очільник луганського колективу.

Минулого тижня на посту очільника

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. 7-й тур. «Металіст-1925» — «Зоря» — 2:1, «Чорноморець» — «Полісся» — 1:0, «Шахтар» — «Оболонь» — 1:0, «Олександрія» — «Минай» — 1:1, ЛНЗ — «Рух» — 2:1, «Дніпро-1» — «Колос» — 1:1, «Кривбас» — «Верес» — 2:1, «Динамо» — «Ворскла» — 2:0.

Лідери: «Шахтар» — 17, «Кривбас» — 14, «Чорноморець», «Полісся» — 12, «Рух» — 11 (6 матчів), «Металіст-1925» — 10 (6), «Динамо» — 9 (4).

Чемпіонат Європи. Кваліфікація. Група С. Італія — Україна — 2:1.

Турнірне становище: Англія — 13 (5 матчів), Італія — 7 (4), Україна, Півн. Македонія — 7 (по 5), Мальта — 0 (5).

«Дніпра-1» дебютував і Юрій Максимов.

Переможно розпочати роботу з чинним відечемпіоном наставнику не дозволив «Колос» — 1:1. Для дніпрян, які після тривалої перерви повернулися на «Дніпро Арена», це вже четверта послідовна гра в ЧУ без перемоги. Утім Максимов хвалить свою команду: «Якщо враховувати, що це тільки перший матч (під моїм керівництвом), то я задоволений».

А от у «Кривбасі» Юрія Вернидуба справи у чемпіонаті йдуть значно краще. У семи турах криворіжці завдяки чотирьом перемогам та двом нічийм здобули чималу кількість залікових балів і несподівано для багатьох піднялися на другу позицію в турнірній таблиці.

Не втрачає медальних амбіцій і «Чорноморець». Підопічні Романа Григорчука в принциповому двобої зупинили «Полісся» — перервали його триматчеву переможну серію й знову підняли ся в трійку лідерів.

А от київське «Динамо» все ще далеко від своїх звичних позицій. Пропустивши через участь у єврокубках низку матчів ЧУ, колектив Мірчі Луческу взявся надолужувати згаяне й у понеділок, граючи вже без свого багаторічного капітана Сергія Сидорчука, котрий перебрався в бельгійський «Вестерло», переміг «Ворсклу».

■ ТЕНІС

Андердоги лише на папері

Українська збірна несподівано обіграла колумбійців у Кубку Девіса

Олексій ПАВЛИШ

Після перемоги у лютому в матчевій зустрічі проти слабшої за класом збірної Лівану українська команда на чолі з Орестом Терещуком отримала шанс поборотись за місце у кваліфікації фінального турніру Кубка Девіса. Для цього «синьо-жовтим» необхідно було обіграти колумбійців.

Як і в лютому проти ліванців, цього разу Терещук також не міг розраховувати на всіх найсильніших українських тенісистів. Знову не приїхали до лав збірної Віталій Сачко та Денис Молчанов, котрі надали перевагу «челенджеру» в польському Щецині. Вже кілька років не грає в Кубку Девіса й Ілля Марченко, який цього тижня виступає на «челенджері» у США.

Таким чином, першим номером у заявці «синьо-жовтих» на поєдинок проти колумбійців став Олексій Крутих. Після надзвичайно успішного минулого сезону та дебюту в топ-160 цього року він виступає поки не так вдало, опустившись до середини тре-

тої сотні рейтингу. Ще два одиначні матчі за «синьо-жовтих» зіграв Владислав Орлов, котрий у таблиці про ранги йде 406-м. А на парний матч Терещук заявив В'ячеслава Белінського й Іллю Білобородька, які переважно грають турніри рівня ITF.

Зважаючи на те, що у заявці колумбійців увійшли і представники топ-100 (Даніель Елаї Галан), і титуловані парники Хуан Себастьян Кабаль та Роберт Фара, які свого часу очолювали світовий парний рейтинг (у їхньому активі також два парні «шоломи»), особливих шансів українській команді не давали.

Але підопічні Терещука на ґрунтових кортах у Грузії («синьо-жовті») були господарями зустрічі) змогли підняти тенісний спільноті приємний сюрприз.

Спочатку Олексій Крутих «на класі» у двох сетах розібрався з другим номером колумбійської збірної Ніколасом Мехією (№306 у рейтингу) — 6:4 6:3. Представники ж Південної Америки у перший день протистояння розраховували на Даніеля Га-

лана, який хоч і не без проблем, але обіграв Орлова (5:7, 6:3, 6:0) і зрівняв рахунок у зустрічі.

Наступного дня колумбійці вийшли вперед — пара Кабаль/Фара цілком прогнозовано майже не залишила шансів менш досвідченому дуету Білобородько/Белінський — 6:2, 6:4.

Здавалось, що доля протистояння вирішена. Тим паче, що Крутих, котрий до того ще жодного разу не обігрував представника топ-100, мав грати проти Галана. Але Олексій зумів зробити «кабек» після програного першого сету, розгромивши суперника в інших двох, — 3:6, 6:0, 6:3.

Після цього на куражі зіграв Орлов, у тригодинному матчі вирвавши вирішальну перемогу над Мехією, який стоїть у рейтингу на понад 100 позицій вище, — 5:7, 6:4, 7:6.

Таким чином, українці з третьої спроби пробивлися до етапу кваліфікації фінального турніру Кубка Девіса: у 2021 році наші тенісисти програли Норвегії, а у попередньому сезоні — представникам Угорщини.

Олексій Крутих у протистоянні з колумбійцями вперше в кар'єрі обіграв тенісиста з топ-100.
Фото: Великий теніс України.

Наступний матч підопічні Терещука проведуть уже в наступному році: точна дата, як і суперник, поки невідомі. До речі, дещо несподівана перемога над Колумбією дозволила «синьо-жовтим» трохи покращити своє становище у світовому рейтингу Кубка Девіса: українці піднялися на одну позицію і наразі йдуть 36-ми, колумбійці ж 19-ті.

На це й звернув увагу Орест Терещук, коментуючи перемогу. За його словами, наша чоловіча збірна чи не вперше перемогла у матчі, в якому їй не

давали майже жодних шансів.

«У команді панувала класна атмосфера. Не завжди буває, коли результат відповідає тому, на що заслуговуєш, але цього разу якимось дивом усе склалося. Я й не пригадаю, щоб ми виграли в матчі Кубка Девіса, будучи таким андердогом. Це дуже приємно», — визнав тренер. При цьому він підтвердив, що продовжить працювати зі збіркою і далі.

Також Терещук очікує, що на наступні матчі зможе зібрати усіх лідерів.

ЗІРКИ

Дівчата з минулого

На вересневій обкладинці British Vogue супермоделі 90-х з'явилися разом

Адреналіна ШУГАЙ

У 90-х роках минулого століття цих дівчат знали всі. Їхні імена не сходили зі сторінок найпопулярніших видань. Але світ моди мінливий і швидкоплинний. Тож сьогоднішній молоді це треба пояснювати, хто такі Наомі Кемпбелл, Сінді Кроуфорд, Лінда Євангеліста та Крісті Тарлінгтон. Але для старшого покоління це безумовні зірки і кумири.

І ось четверо цих і до сьогодні блискучих красунь прикрасили нову обкладинку вересневого числа британського Vogue. І не випадково. Уперше цей зірковий квартет супермоделей з'явився в січневому випуску британського Vogue 1990 року. Була і п'ята — вже покійна Те-

тяна Патіц, а зйомку провів фотограф Пітер Ліндберг, ще одна легенда зі світу моди і шоу-бізнесу, якої, на жаль, уже немає з нами.

Майже 34 роки по тому Сінді, Крісті, Лінда та Наомі возз'єдналися для нової обкладинки Vogue, щоб відзначити випуск їхнього довгоочікуваного документального фільму для Apple TV+. Саме тому серед дівчат немає ще однієї суперстар — німецької моделі Клаудії Шиффер, бо і тоді, в 1990-му, її не було з дівчатами.

«Для фотосесії я мав честь поїхати до Нью-Йорка з одним із моїх улюблених молодих співавторів, фотографом Рафаелем Паваротті. Протягом двох днів у травні, після багатотижневої під-

готовки до стилізації наших чотирьох ікон, для мене було радістю знову працювати з цими жінками, яких я маю щастя називати друзями і колегами. Настрій на знімальному майданчику був чарівний. Завітала Анна Вінтур, а моделі були на висоті», — прокоментував головний редактор

British Vogue Едвард Едвардс. Він зазначив, що це буде його «останній вересень на посаді головного редактора британського Vogue: «Це, безумовно, не кінець: попереду в мене ще шість випусків, перш ніж я прийму свою нову роль у Conde Nast — глобального творчого радника видання Vogue».

Адреналіна ШУГАЙ

На аукціоні Sotheby's у Нью-Йорку продали легендарний червоний светр принцеси Діани з вівцями, який було знайдено на горіщі. Про це повідомляє CNN. Сума угоди — \$1,14 мільйона, яка є рекордною для речей з гардероба покійної принцеси Діани. Цікаво, що спочатку цей светр оцінювали у \$50-80 тисяч, потім актуальною довгий час залишалася пропозиція в 200 тисяч, а на останніх хвилинах невідомий покупець збільшив суму вп'ятеро. До цього найдорожчою річчю, яка належала принцесі, була вечірня сукня авторства Віктора Едельштейна — її на початку року продали за 604

АУКЦІОНИ

Королівські вівці

Светр принцеси Діани продали за мільйон доларів

тисячі доларів. Навіть автомобіль леді Ді — Ford Escort — було продано за 806 тисяч.

Прикметно, що цей кумедний светр також став найдорожчою в'язаною річчю, яку будь-коли продавали на аукціонах. Цей светр із вівцями Warm and Wonderful Діана вдягала на гру в

поло у 1981 році. Тоді вони з принцом Чарльзом ще не були одружені. І юна Діана Спенсер ще не знала, що саме ця річ стане дуже символічною для неї: на светрі серед білих овець зображено одну чорну, і саме так вона згодом почуватиметься у королівській родині...

ПОГОДА

21-22 вересня за прогнозами синоптиків

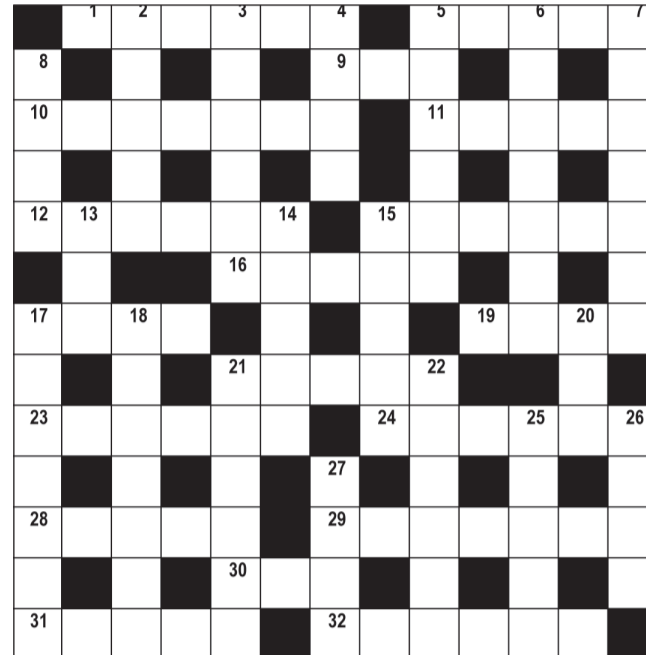
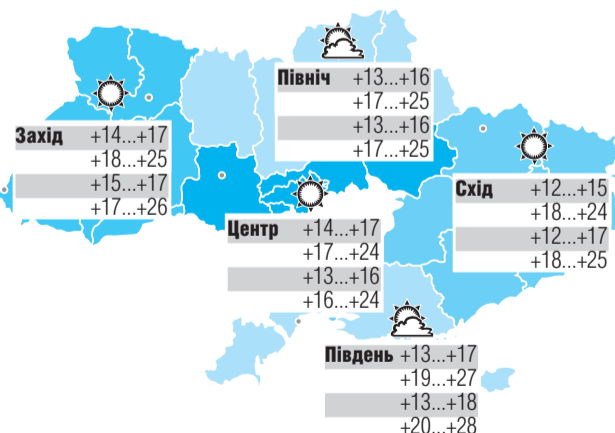
Київ: хмарно, без опадів. Вітер південно-східний, 0,5-1,6 м/сек. Температура вночі +16...+17, удень +24...+26. Післязавтра вночі +15...+16, удень +25...+26.

Миргород: ясно, мінлива хмарність. Уночі +12...+13, удень +24...+26, ясно.

Вінниця: ясно, мінлива хмарність. Уночі +14...+15, удень +25...+24.

Одеса: ясно, без опадів. Уночі +18...+19, удень +23...+25.

Курорти Карпат: ясно, мінлива хмарність.
Трускавець: уночі +13...+14, удень +24...+25.
Моршин: уночі +14...+15, удень +25...+26.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №38

По горизонталі:

1. Весняна квітка, шафран. **5.** Металева зв'язка, схожа на яркі, якою скріплюють деталі. **9.** «А... і нині там». (Леонід Глібов). **10.** Характеристика електричного струму, яка вимірюється у вольтгах. **11.** Одна з двох основних фінансових частин бухгалтерського балансу. **12.** Безповітряний простір. **13.** Селище біля Ялти, відомий у минулому курорт. **14.** Житло ченця в монастирі. **17.** Річка на Сумщині, яка згадується ще в «Слові про Ігорів похід». **19.** Система знаків для кодування інформації. **21.** Річка на Закарпатті, права притока Кури. **23.** Південноамериканська ліана, соком якої індіанці змащували наконечники стріл, роблячи їх смертельними. **24.** Герметично запаена скляна пляшечка з ліками. **28.** Ім'я відомого італійського композитора, автора музики до фільму «Професіонал». **29.** Міфічна жінка зі зміями замість волосся, чий погляд перетворював людину на камінь. **30.** «... стоп» — беззупинки. **31.** Штучне переривання вагітності. **32.** Крива турецька шабля.

По вертикалі:

2. Поширена олійна культура, яку використовують також як сидерат. **3.** Молочний сік деяких тропічних дерев, з якого виготовляють гуму. **4.** Батько нареченого чи нареченої для батьків з іншого боку. **5.** Кімнатна рослина; рододендрон. **6.** «Летючі...» — назва поетичного циклу Ліни Костенко. **7.** Популярна телепередача про готелі

Кросворд №37 від 13 вересня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

У дитинстві циганка нагадала пугіну, що про нього будуть співати пісні, а які самі не уточнила...

Поки не було фейсбуку, тільки сім'я знала, що ти дебіл...

— Вуйку Стефане, вуйку Стефане! Що то ви робите?! Навіщо ви берізьку рубаете? Така струнка, молоденька, а ви її під корінь! — Ой, сусіде, й не кажіть, в само-

го серце кров'ю обливається, але мушту зробити: прийдуть москалі, побачать берізьку і скажуть: «Родіна»...

— Я не допущу, щоб моя кохана жінка сиділа без грошей! Тому давай-но, люба, знайдемо тобі якусь роботу!

Природа не терпить пустоти. Тому навіть порожня голова заповнена ефіром. Здебільшого телевізійним.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009038 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 179
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168